

Г Л А С Н И К

А Д В О К А Т С К Е К О М О Р Е У С А П. В О Ј В О Д И Н И

Година XX

Нови Сад, јун, 1971.

Број 6

САДРЖАЈ

Милорад Ботић

Редовна годишња Скупштина Адвокатске коморе Војводине;

Др Михаило Митић

Нека спорна питања кодификације породичног права;

Младен Косовац

Прописи о комуналним таксама кроз праксу уставних судова и делатност комуналних радних организација;

Др Карло Ковач

Испоручивање аутомобила кућу мимо редоследа уплате;

Некролози;

Из судске праксе;

Службена саопштења.

Г Л А С Н И К

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У С.П. ВОЈВОДИНИ

Година XX

Нови Сад, јун, 1971.

Број 6

РЕДОВНА ГОДИШЊА СКУПШТИНА АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

Адвокатска комора Војводине одржала је своју редовну Годишњу скупштину 15. маја 1971. године у Сомбору, у свечаној сали Скупштине општине (бив. Жупанија).

Скупштином је руководило радно председништво у саставу: Бура Бошњак, адвокат у Сомбору, Др Војин Мијатовић, адвокат у Новом Саду и Др Ладислав Речи, адвокат у Апатину. Записничари: Борђе Плачков, адвокат у Новом Саду и Иван Филиповић, адвокат у Суботици.

Поред великог броја адвоката и адвокатских приправника у раду Скупштине су узели учешћа као гости: Арпад Хорват, покрајински секретар за правосуђе, Иван Вуковић председник Врховног суда Војводине, Здравко Груловић председник Вишег привредног суда у Новом Саду, Стеван Шарчански, окружни јавни тужилац из Сомбора, Антун Тилер председник Окружног привредног суда у Сомбору, Ненад Божић председник Окружног суда у Сомбору, Јаков Секулић председник Општинског суда у Сомбору, Љубомир Гомилановић, општински јавни тужилац у Сомбору, Јожеф Мебереи, општински јавни правобранилац у Сомбору, Часлав Вучковић председник Удружења правника у Сомбору и Мумин Александар, председник Удружења адвокатских приправника Војводине.

Скупштину је отворио председник Управног одбора др Јожеф Варади подвукавши значај овог радног састанка адвоката и адвокатских приправника Војводине као и културне и правничке традиције Сомбора, града домаћина ове Скупштине.

Извештај Управног одбора, који је објављен, надопунио је краћим излагањем др Јожеф Варади, дајући тежиште у своме излагању учвршћењу професионалне етике. Завршни рачун Коморе за 1970. годину, као и предлог Финансијског плана Коморе за 1971. годину, изнео је Иван Будишин члан УО. Извештај Комисије за преглед финансијског ословања за 1970. годину поднео је др Јулије Кенит, председник Комисије за преглед финансијског пословања. О припремама за доношење Покрајинског закона о адвокатури и другој правној служби поднео је реферат Стеван Рончевић, секретар Управног одбора. О припремама за

прославу педесетгодишњице АК Војводине поднео је информацију Милорад Ботић, председник Одбора за прославу. Албе Филиповић, члан Управног одбора упознао је Скупштину о могућности одржавања Конгреса Међународне уније адвоката у Југославији. О продужењу уговора о колективном осигурању адвоката поднео је извештај др Федер Аранички члан УО.

У дискусији по извештајима узели су реч: Арпад Хорват, Иван Вуковић Здравко Груловић, Др Душан Радоман, Богољуб Стојковић, Јосип Брајков, Бура Бошњак.

Дискутантима су углавном третирали питање будућег Покрајинског закона о адвокатури и другој правној помоћи, професионалне етике, те потребу шире координације у раду правника у правосуђу.

Сви поднети извештаји су прихваћени, па је Скупштина дала разрешницу органима Коморе за рад у 1970. години.

Скупштина је донела ове одлуке:

1) Прима се извештај Управног одбора о раду свих органа Коморе и даје разрешницу за рад за период од 6. јуна 1970. године до 15. V 1971.,

2) Одобрава се и прихвата завршни рачун Адвокатске коморе Војводине за 1970. годину,

3) Прима се извештај Комисије за преглед финансијског пословања за 1970. годину,

4) Прихвата се предлог Управног одбора о измени начина финансирања Коморе и повишења посмртнине, тако: да се 1% допринос Комори укида, а да се почев од 1. јануара 1971. године чланарина — укључујући овде и претплата „Гласника“ — за 1971 одређује у фиксном износу од 70 динара месечно, с тим да почетници адвокати у првој години и адвокати преко 70 година старости плаћају половину овог износа, сем уживаоци пензије било по ком основу. Посмртнина се повисује са износа од 10 динара, по смртном случају, на 20 динара, по смртном случају. Посмртнина се уплаћује аконтацијом за 6 смртних случајева, са коначним годишњим обрачуном према броју смртних случајева на крају године,

5) Скупштина налаже Управном одбору да настоји код израде Покрајинског закона о адвокатури да се обезбеди потребан стаж у адвокатури, а сагласно предлозима Савеза адвокатских комора Југославије.

6) Прихваћен је предлог Управног одбора за увођење самодоприноса за Фонд одржавања Конгреса Међународне уније адвоката у Југославији, у који сваки члан Коморе почев од 1. I 1972. године има уплаћивати по 5 динара месечно.

7) Продуђује се уговор о колективном осигурању адвоката на даљу годину дана.

Скупштини су присуствовали и делегати адвокатских комора: Милован Јовановић председник Савеза адвокатских комора Југославије и председник Адвокатске коморе за Србију и Црну Гору, са делегатима из Београда. Др Бранко Цимерман заменик

председника Управног одбора Одвјетничке коморе Хрватске, Фадил Имамовић председник Адвокатске коморе Босне и Херцеговине, Божиновски Богдан, члан УО Адвокатске коморе Македоније.

Ученици скупштине су посетили истакнутог српског сликара Милана Коњовића и разгледали музеј „Милан Коњовић“ у Сомбору. Разговор са великим сликарем и посета Музеју био је изванредан доживљај. Учесници су имали прилике да разгледају и друге знаменитости града Сомбора. Скупштина је завршена заједничким ручком у концертној сали Хотела „Слобода“ у пријатном расположењу.

Милорад Ботић

НЕКА СПОРНА ПИТАЊА КОДИФИКАЦИЈЕ ПОРОДИЧНОГ ПРАВА

Опште напомене. Рад на кодификацији породичног права, који се одвија на опште задовољство наше научне, стручне и опште јавности, је изузетно напоран, тежак и одговоран посао. Треба сумирати целокупна искуства до којих се дошло у примени постојећег законодавства о браку, породици и старатељству и то у једном раздобљу које је истовремено исувише кратко за извођење сигурних и поузданих закључака, а с друге стране доста дуго с обзиром на изузетну динамичност и особеност која је присутна у развоју нашег друштва. Треба пратити и познавати искуства и достигнућа других земаља које се налазе на истом или сличном ступњу друштвеног развоја, а које су исто тако суочене са перманентном потребом све ширег и дубљег развијања и усавршавања свог законодавства о браку и породици. Процес новелирања постојећих норми, као и интензивни захват у породичне односе новим кодификацијама узима такве размере да се може рећи да време у коме живимо карактерише једна пуна законодавна активност у домену брака и породице. Шта више, може се констатовати, да се и код нас тај процес директно и потенцијално непрекидно одвија већ пуних двадесет и пет година. Многе измене и бројне допуне законодавства из ове области, крупни реформски захвати, прилагођавање уставним променама, парцијална новелирања и доношење нових закона, прате наше законодавство о породици са несмањеном динамиком. У средишту ових збивања рад на најновијој кодификацији само је непосредни и завршни наставак овог започетог и непрекидно присутног законодавног процеса.

Ако те моменте имамо у виду, онда предстојећа кодификација породичног законодавства треба да изрази на синтетичан и квалитативно виши начин све достигнуте резултате досадашњих практичних, научних и идејних кретања у домену брака, поро-

дице и старатељства, заједно са визијом ових односа у њиховом даљем логичном развоју, институционалном усавршавању и све пунијем социјалном, правном и етичком уобличавању. У том смислу она носи у себи једну нову димензију која оправдава све уложене напоре и сва очекивања која се у тај подухват полажу.

Па ипак, рад на кодификацији у оваквим условима није ни мало једноставан, нити је лишен многих концепцијских колебања, нових тражења и стално присутних практичних дилема. На неке од тих момената, овом приликом, сматрајући да у контексту наших примедаба могу бити и од непосредне користи, желимо посебно да укажемо.

1. *Начелна питања.* Пре свега, у жељи да одмах одредимо карактер методолошког приступа, у новој кодификацији треба свести на што мању меру декларативне формулације које много значе по оном што обећавају али сасвим мало по ономе што пружају. Нови Кодекс о породици мора бити заснован на таквим основама из којих ће непосредно произлазити један наглашен осећај и сасвим изражен смисао за реалну процену општих друштвених кретања и породичних односа који карактеришу време у коме живимо. Сасвим је сигурно да односи у породици имају самосталну вредност и да концепције о животу у браку не могу значити негацију личности брачних другова. Слободна личност је у тој мери слободнија уколико су односи у браку и породици израз њених афекционих потреба, интимних прекупација и посебно схваћених етичких назора. Ако те институције нису у стању да њену персоналност потврде и комплексно развију, онда ће се личност, као појединачна и скупна вредност, окренути против њих и општих захтева које у себи носе. Али, ако су то чињенице чије је присуство врло озбиљно, онда се не може прихватити и крајност која из тих поставки проистиче а према којој су брак и породица сасвим приватне, превасходно личне и субјективно дефинисане установе довољне себи и затворене за друштво. Никад се шира заједница није оградила нити могла дистанцирати од својих сопствених основа, своје непосредне егзистенције и своје директне будућности. Због тога су крајности у једном или другом смислу (екстремни индивидуализам и потпуна социјализација) само илузије којима се могу дати живописни декларативни призвучи или тоталитаристички тон, али не и реална и довољно озбиљна оцена. То су опште познате истине присутне и у нашем постојећем законодавству, те нова кодификација треба да их прими у мери у којој у нашем законодавству треба да доминира један одмерен и трезвен осећај реалности.

У новом Кодексу, сматрамо, не треба да набу места ни декларативне изјаве о односу породице и друштва у домену социјалних права породице. Данас је сасвим сигурно какве су материјалне могућности самоуправног друштва у овом погледу. Због тога декларативне изјаве које се могу наћи у новом Законику објективно нису у стању да измене постојеће односе. Сем

тога, социјална права треба посебно кодификовати (да им се укаже посебан значај и омогући концентрисан продор), пошто се претходно из свих углова сагледа шта она представљају, која су од њих оправдана и која се могу остварити у пракси. У противном, програмски концепти, чија је основа идеолошка, могу бити озбиљно компромитовани.

У тесној вези са овом општом проблематиком о реалном приступу нове кодификације самоуправној стварности у којој се налазимо је и одређивање става према постојећем законодавству. Лично сматрамо да нова кодификација треба да представља један посебан вид инкорпорације постојећих закона из домена брака, породице (односа родитеља и деце као и везе грађанског сродства) и старатељства уз завршни процес њиховог новелирања (нарочито у погледу статуса ванбрачне деце и проширења облика у коме се усвојење јавља), а не стварање једног сасвим новог, изворног, самосталног Кодекса који би тежио, да себе оправда, новинама било које врсте и по сваку цену. Доношење једног целовитог (унифицираног) Кодекса постаје потреба времена у коме се налазимо, на исти начин као што су постојећи сепаратни закони били нужност времена у коме су донети (нужност да се нови односи што пре регулишу). Та потреба нема само правнотехнички карактер, већ је изазвана принципијелним и суштинским захтевима: да једна значајна друштвена област има један савремен и модеран Кодекс. Међутим, ови захтеви за новом формом не изазивају и потребу за једним наглашеним тражењем и стварањем новог садржаја чије би се основне компоненте градиле на супродстављању постојећим нормама и присутним институтима. Другим речима, нова кодификација, по нашем мишљењу, није изазвана опште прихваћеним ставом да су концепције у постојећем законодавству превазиђене и застареле у својој целини или у свом већем делу. Напротив, нова кодификација биће оправдана само у мери о којој буде у стању да под посебним условима обезбеди континуитет постојећих битних принципа и многих конкретних решења.

2. *Јединствен законик.* У раду на кодификацији породичног права основано се инсистира да нови Кодекс о породици треба да добије, или боље рећи, треба да задржи свој постојећи карактер основног савезног закона. На овај начин обезбеђује се јединствено регулисање породичних односа на целој територији Југославије, а републикама се оставља да ближе регулишу имовинске односе брачних другова, нека питања усвојења као и област старатељства. По овој идеји, која објективно представља потврђивање постојеће законодавне праксе, треба спречити рђава искуства из недавне прошлости у којој је парцијалан и по подручјима издиференциран карактер породичног законодавства у многоме доводио до конфликтних стања и друштвено нежељених појава.

Међутим, подржавајући овај изнети предлог, нама се чини да проблем карактера новог Законика о породици није тако

једноставан као што се у мотивима нове кодификације то покушава да презентира. Напротив, садржај решења у многоме зависи од неких основних претходних питања која се односе на карактер (садржину и природу) наше федерације и положај република у њој. Постојеће тенденције, како се нама чини, иду у правцу све осетнијег и све сигурнијег смањивања ингеренција федерације у корист република. У склопу ових кретања, чије се последице још не могу сагледати, проблем јединства правног система, на коме се и даље инсистира, може се поставити и у једној сасвим новој светлости у којој се право и потпуно јединство остварује само и искључиво кроз пунију и свестранију (комплетнију) самосталност република у сфери законодавне ингеренције. Због тога треба рећи: да реални просторни домет нове кодификације породичног права (нормативни карактер самог кодекса) у многоме зависи од уставних формалација о карактеру (социјалној суштини и унутрашњој политичкој структури) наше федерације. Док се та питања не реше, сви закључци о стварној природи новог Кодекса остају преурањени.

3. *Проширење предмета.* У раду на кодификацији породичног права може се констатовати присуство и једне тенденције о проширењу њеног предмета, или тачније речено, тражењу њеног правог комплексног садржаја. Тако, постоји мишљење да у новом Кодексу треба да нађу места прописи који су везани за све облике породичних односа, али и нормативне одредбе које одређују лични статус (правни положај) грађана. Све постојеће засебне законе из статусне области треба инкорпорирати у нови Кодекс и тако створити јединствену целину породичних и статусних односа. Узајамна зависност и дубока повезаност статусних елемената личности са брачним, породичним и старатељским односима је веома жива, непосредна и непрекидно присутна. По мишљењу, које се доста често може срести у теорији статусног права, положај лица у породици само је једна од компоненти његовог укупног статуса. Због тога су статусна, или лична права у ужем смислу, само оквир у коме се одвија породични живот једне личности. Колико су ове области узајамно повезане и у којој се мери међусобно преплићу види се најбоље по томе што чисто статусни закони захватају превасходно породичноправне односе (Закон о државним матичним књигама установу утврђивања и оспоравања ванбрачног материнства) а закони из породичне области извесне елементе личних права (одређивање имена и презимена деци и брачним друговима). То је доводило и до многих дублирања и непотребних понављања истих правила у различитим законима (О личним именима и ОЗБ-у; матичним књигама и ОЗРД-у). Због тога, по овом мишљењу, треба донети јединствен Кодекс који би целовито обрадио статусне и породичноправне елементе. Тај нови Кодекс добио би назив: Закон о лицима и породици.

У вези са овим предлогом, треба одмах рећи, да је проблем места чисто личних (статусних) права у правном систему већ одавно споран. Лична права су обично улазила у састав грађан-

ских права и налазила место у Грађанском законикy. Међутим, од увек је било јасно да лична права не припадају Грађанском законикy јер се њихове норме разликују од грађанскоправних како по предмету регулацисања тако и по природи своје санкције. Због тога су лична права обично третирана као општи изузетак од централних норми грађанског права и добијала посебно (то тово анексно) место у водном делу Грађанског законика. У другим кодификацијама (Аустријски ГЗ) лична права су разврстана у посебан одељак заједно са одредбама брачног, родитељског и старатељског права. Иста систематика била је прихваћена и у Предоснови грађанског законика бивше Југославије. У недавном бугарском праву постојао је посебан Закон о лицима и породици. Према томе, у многим кодификацијама лично и породично право деле исту судбину и уживају посебан (у суштини заједнички) третман.

Међутим, кад је реч о нашој новој кодификацији породичног права, онда се истиче да на путу реализације ове концепције стоје уставни принципи о карактеру породичног законодавства (основно) и нормативној природи статусних прописа (потпуно савезно законодавство). Но, треба приметити, да се ова примедба не мора примити као непремостива јер се уставне одредбе могу изменити, чак ће то бити и неопходно за реализацију неких основних принципа у новој кодификацији (положај ванбрачне деце). Исто тако, могу се изменити и карактеристике појединих потпуних савезних закона као што смо учинили у домену усвојења. Вероватно неће бити несавладиво наћи и заједнички језик са комисијом за кодификацију грађанског права за коју су лична права саставни део Грађанског законика и која од оваквог става за сада не мисли да одступи.

Но, без обзира на ова могућа решења, треба истаћи да је ова проблематика пре свега системског карактера. Пре једно десетак година код нас се појавила и све дубље развијала оригинална концепција о креирању једног новог грађанског права које би се одвојило од имовинског и које би временом, заједно са личним (статусним) и самоуправним правима прерасло у засебан, општи Кодекс о правима човека. Та идеја била је веома савремена и у свему је одговарала карактеру нашег самоуправног друштва које се стварало. Међутим, ова добра концепција је неприметно исчезла, а остали су стари и вечито исти проблеми са којима се вртимо у круг без могућности да нађемо прави и једино могући излаз. Сасвим је сигурно да једно ново самоуправно друштво мора стварати и своје нове самосталне концепције о кодификацији и правној систематизацији. Ставови који не одржавају друштвене потребе времена у коме се налазимо, већ објективно представљају невешто подржавање и имитацију старих Кодекса XIX века уз наводно савремене формулације и крајње уопштене декларације, су, бар за нас, који о овим проблемима само размишљамо, савршено неприхватљиви. Због тога, док се таква права и једино оправдана решења не прихвате, сма-

трамо да лична (статусна) права не треба уносити у нови Кодекс о породици.

4. *Орган Старатељства.* У новом Законику о породици организациона структура органа старатељства остала је углавном неизмењена: то су управни органи или центри за социјални рад. Ако занемаримо овај други облик у коме се орган старатељства јавља треба нагласити да настављање са постојећом праксом у организацији старатељске службе објективно значи продужење и са свим проблемима који су до сада били готово стално присутни приликом оцене рада и функционисања овог значајног и одговорног органа.

За ових двадесет пет година примене новог законодавства о старатељству, ваља отворено и оштро рећи, да нисмо успели да решимо основна питања која се везују за организациону проблематику службе органа старатељства. Ако је нека од постојећих служби у нечему подбацила, онда је сасвим сигурно да је у том погледу организациона концепција органа старатељства претрпела потпуни неуспех. Основно питање везано за кадровски састав ове службе није се могло решити ни за пуних четврт века, а нема изгледа да ће се и у догледно време решити. Одсуство потребних материјалних средстава сигурно је да је у том погледу било одлучујуће, али ништа мање значајан није био и нерешен положај (звање, припадљености, перспектива напретка) службеника који су радили на пословима органа старатељства. Правници су се нерадо опредељивали за овај позив без одређеног друштвеног признања и стручног профила (звања). С друге стране, и општине су их нерадо примале сматрајући их скупо плаћеним службеницима за посао који је по њиховој оцени, захтевао не баш велике напоре и високу стручност. И тако се круг, у тежњи за кадровском консолидацијом, неповратно затварао.

Међутим, била би нетачна процена коју смо дали ако пропустимо да истакнемо да су улагани велики, озбиљни и готово стални напори са више страна и у различитим правцима да се стање у служби органа старатељства измени и побољша. Али, што су напори били већи, то су резултати, као по некој фаталности, остајали мањи. Као да се излаз није могао наћи. Многа стручна саветовања, политичке консултације, друштвене интервенције па и недавни симпозијум на ту тему само су појачавали мучан утисак једне опште немоћи и безизлазности.

Због тога се у оваквој друштвеној клими оправдано намеће већ старо али и сасвим занемарено питање: да нисмо донели погрешну одлуку приликом опредељивања да мисију органа старатељства врши управни орган? У многим социјалистичким и западним Земљама ову дужност и данас обављају судови преко посебног старатељског судије. Служба старатељства одвија се у засебној процедури која омогућава ефикасно и непосредно деловање. Стручни састав суда је обезбеђен, а послови се одвијају на начин који би смо могли назвати задовољавајућим и добрим.

У нашим условима, преоријентација старатељске службе са управних на судске органе може објективно донети очекиване промене у деловању ове службе. Управни форуми су у овом домену потпуно подбацили, а покушај да се то стање измени остао је без резултата. Даље лечење болесног и од самог почетка парализованог организма је узалудно; треба тражити нове, снажније и способније форуме. Због тога, у нашим условима, треба покушати са старатељским судом. Верујемо да се са овом изменом не може много погрешити. Звање судије има одређену вредност и друштвено признање. Кадровски састав органа старатељства био би тиме дефинитивно решен. Млади правници (па и искусни) више немају разлога да се не прихвате рада у оквиру службе органа старатељства. Принадлежности су добре, а перспектива напредовања отворена. На овај начин, служба органа старатељства више не би била препуштена себи, доброј вољи или одсуству разумевања у општинској политици. Служба би била стабилизирана, а њен сигуран стручни и друштвени развој обезбеђен. Посебан поступак у раду старатељског судије, који би се бавио искључиво овим пословима, са судским већем (позатом) у чијем саставу би се налазио потребан број стручњака (педагога, психолога или социјалних радника) као што је и данас случај кад се ради о редовном поступку против малолетних лица, омогућио би његов ефикасан, непосредан, стално ангажован и пре свега стручан рад.

Покушај са центрима за социјални рад да се у ову област унесе нови дух и одлучнија настојања, није довео до очекиваних резултата. Број ових центара је недовољан тако да се њихово ретко присуство пре може узети као правило а не као изузетак. Лично нам је познато да су многе јаке и богате комуне основале центре за социјални рад да би биле у току савремених збивања, а затим те центре потпуно препустиле себи. У таквим условима центри су остали без икаквог озбиљног кадровског састава, а често се доводило у питање и пријем редовних месечних припадности. И тако, да иронија буде већа, ови центри, који су позвани да се брину о другоме, стављају се у положај у коме моле друге да се о њима брину. Наравно, да се таква могућност не може појавити кад су у питању судови. То су већ стари, опробани, поуздани, сигурни органи чији је друштвени углед несумњив и чија ће мисија увек имати потребан ауторитет и ефикасност.

И на крају, кад је реч о овој проблематици, која је стара и због своје актуелности стално присутна, једно је сасвим сигурно да не можемо унети новине инсистирањем на промени назива органу старатељства. Нови Законик о породици сматра да се постојећи назив старатељске службе треба да замени термином: „Орган за заштиту породице”. Међутим, сасвим је сигурно да се на овај начин, слично дејству чаробног штапића, не може да реши сложена проблематика организационе структуре органа старатељства. Исто тако, сасвим је сигурно, да није по среди термилошки проблем (или афинитет у том смислу), већ по-

треба за суштинским изменама. Узгред речено, предложена промена у називу, ма колико носила у себи једну наглашенију концепцију, није најсретнија јер је њена формулација с једне стране преширока (главно тежиште службе старатељства није на заштити породице уопште, већ оних облика у којима породичног живота углавном нема), а с друге стране, преуска (јер старатељство захтева и односе који имају чисто имовински или статусни карактер).

На закључку треба поновити да се у мотивима за нови Кодекс истиче да је расправа о органу старатељства тек започела и да се права решења траже. Међутим, остаје као сасвим сигурно, да је почетак те расправе обележен регресним потезима или бар кретањем у месту (све остаје неизмењено) са јединим напором да се променом у називу покуша да прикрије немоћ у садржају.

5. *Ванбрачна заједница.* У Предлогу за доношење Законика о породици покреће се питање и заузимања става према ванбрачној заједници. Судаћи према материјалима који су нам били доступни, ванбрачној породици приступа се у новом Законику са једном наглашеном тежњом да се правно приближи брачној породици. За њу се истиче да треба да има положај „који је сличан брачном статусу”. Ванбрачним друговима ваља признати право на узајамно наслеђивање (из овога природно проистиче, ма да се то изричито не тврди, и право на узајамно издржавање, јер је наслеђивање једна варијанта алиментације мортис кауза) и поделу имовине стечене за време трајања ванбрачне заједнице.

Став према ванбрачној заједници, кад је реч о кодификаторском раду, није ни мало једноставан. Дилеме су могуће и има их више. Тако, пре свега, ако се одредбе о ванбрачној породици нађу у новој кодификацији, онда се из оваквог поступка може извести закључак да се ванбрачна заједница изједначава са брачном или да јој се у много чему сасвим приближава. Овакав третман објективно може значити да се умањује вредност брачне заједнице. По другом мишљењу, ако се донесе посебан Закон о ванбрачној заједници који се оправдава специфичностима тог породичног облика, овакав став се може примити као паралелно регулисање две посебне институције којима се даје засебан и самосталан значај. При оваквој могућности грађанима се објективно оставља да се слободно опредељују за један од облика заједничког живота који су регулисани законима истог савезног значаја. У таквом решењу брачна заједница, у односу на ванбрачну, ставља се у инфериоран положај. И најзад, по трећем мишљењу, ако се односи у ванбрачној заједници регулишу Грађанским закоником, јер су имовински односи у њој оно што је примарно, онда се негира присуство породичних елемената који су у ванбрачној заједници евидентни. Овакав облик породичног живота се не може третирати као посебан облик ортаклука из грађанског права јер елементи ове институције нису присутни, а занемарују се односи који су егзистентни.

Став нашег друштва према ванбрачној породици, као што је познато, био је временом сасвим различит. Одмах по ослобођењу ванбрачна заједница се готово изједначавала са браком. Након доношења законодавства о браку, став према ванбрачној заједници се из основа мења тако да се од тада сматра ненормалном и незаконитом појавом а ванбрачни другови су позивани на административну одговорност по одредбама о прекршајима. И најзад, у трећој фази, која је обележена доношењем познатог Упутства Врховног суда Југославије, ванбрачни однос се третира као заједница сугенерис. Лични односи (чисто лични и алиментациони) остају изван судске ингеренције, а имовински односи се решавају на специфичан начин који нема ослоња на Основном закону о браку, нити у правним правилима грађанског права. Мислимо да је овај последњи став најприхватљивији за наше законодавство и да га не треба мењати. Настојање да нови Кодекс прошири права ванбрачних другова, објективно значи признати егзистенцију брачног права и изван брачне заједнице. А од ове констатације па до правне негације стварне друштвене вредности брака само је један корак.

Кад је реч о ванбрачној заједници и о карактеру закона за регулисање њених односа, за нас је дилема далеко тежа и озбиљнија. Строго узевши не задовољава нас ни једно од могућих решења јер свако од њих носи у себи врло крупне недостатке. С друге стране, покушај да се ванбрачна заједница не регулише ни једним законом, већ да се остане на постојећем отвореном стању (даља примена поменутог Упутства) може објективно значити бежање од присутних проблема. Због тога нам се чини да представља најмање могућу погрешку ако се одредимо за став по коме имовинске односе у ванбрачној заједници треба регулисати посебним законом републичког карактера Тиме се довољно јасно изражава одлучност законодавца да се ванбрачна заједница третира као нижи (посебан, изузетан) облик породичног живота, а уједно даје се могућност републикама, односно покрајинама, да шире или уже уреде односе у овој заједници у складу са ранијим традицијама (нпр. у Војводини) и присутним схватањима о ванбрачној заједници.

6. *Веридба*. У Предлогу за доношење новог Закона о породици не заузима се став у погледу установе веридбе. Објективно узевши то значи настављање са постојећом законодавном праксом. Али, истовремено то значи и негирање или бар заобилажење постојеће судске праксе која је створила критеријуме за решавање спорних имовинских односа након раскида веридбе (враћање поклона и накнада штете у одређеним случајевима). Комисији за кодификацију се у овом погледу може замерити недостатак доследности у процени вредности и значаја судске праксе за нову кодификацију. Кад је реч о разводу брака онда се постојећа пракса судова подиже на степен будуће норме. Међутим, кад је реч о веридби исти се критеријум не прихвата.

При разматрању проблематике коју веридба носи са собом, треба нагласити да одсуство норми о правним последицама ње

ног раскида без обзира на кривицу (кад је реч о поклонима) или са присуством кривице коју познаје оштетно право, објективно значи затварати очи пред чињеницама које живот са собом доноси.

Већ је одавно убедљиво речено да веридба нема никакво верско обележје и да њено присуство не значи индиректну правну пресију за склапање брака. Шта више, у недостатку погодних институција, веридба, која није обавезна, може својим присуством да директно допринесе стабилизацији будућег брака. Ближе упознавање будућих брачних другова од изванредног је значаја за спречавање склапања брзих и лакомислених бракова. У том смислу веридба је (без правних последица раскида) и нормирана у Породичном закону Републике Немачке. Због тога невидимо разлога зашто не би и ми учинили, односно зашто би тврдили да веридба одудара од духа социјалистичког породичног права. За нас је сасвим јасно да од веридбе не може бити никакве штете, а од њеног присуства можемо имати само користи. Неговање овог лепог обичаја, који се тако дуго и упорно одржава, треба подстицати и законским прописима. Што се тиче раскида вередбе, треба нагласити да се њене последице могу третирати по истим принципима које је судска пракса сасвим добро ухотела.

7. Издржавање брачних другова. Издржавање бивших брачних другова након развода брака је једно од најспорнијих питања које је присутно у Предлогу за доношење Закона о породици. Дилеме у овом погледу су озбиљне, а ставови крајње опречни.

Тако, по једном мишљењу, право на издржавање треба признати и брачном другу који је крив за развод брака ако је други брачни друг својим скривљеним поступком допринео поремечају брачних односа. С обзиром да су оба брачна друга крива, трајање издржавања треба ограничити само на три године по престанку брака без обзира на даље присуство општих претпоставки за издржавање (материјална необезбеђеност и неспособност за привређивање, односно незапосленост).

По другом предлогу, право на издржавање брачног друга након развода брака може се одредити „ако суд утврди да оно не би било неправично с обзиром на поступке тражиоца издржавања према даваоцу издржавања у току брачне заједнице и с обзиром на његов однос према раду”.

По трећој концепцији, треба задржати решења која су присутна у постојећем законодавству. Другим речима право на издржавање не треба признати брачном другу који је крив за развод брака.

По опште прихваћеном ставу право на издржавање треба признати и брачном другу после развода брака ако су услови за тражење издржавања били присутни у току трајања бракоразводног поступка и ако захтев за издржавање постави најка-

сније у року од две године по правоснажности бракоразводне пресуде.

По мишљењу које нам се чини најприхватљивијим, приликом коначног опредељивања за једну од предложених солуција, треба прихватити концепцију која је присутна у нашем постојећем законодавству. Кривица за развод брака не може добити карактер моралне вредности која је у стању да прерасте у обавезу другог брачног друга на давање издржавања. Неодрживост прве и друге концепције (обе у крајњој линији представљају различите формулације једног истог става) је утолико већа што у себи садрже и једну противречност правне и моралне природе. Наиме, по овим решењима брачном другом треба признати право на издржавање иако је крив за развод, али му се истовремено то право ускраћује након истека треће године услед присуства истих разлога због којих му се то право признало (кривице за развод). Ако се ова концепција објашњава присуством туђе кривице у моменту признања права на издржавање, а затим да се то право касније одузима због присуства сопствене кривице, онда је овај процес преваљивања кривица само привидан јер је исти однос ових субјективних категорија постојао и приликом признавања права на издржавање.

Треба приметити да је проблем издржавања брачних другова након развода брака био предмет веома опширне теоријске расправе и дуготрајног испитивања судске праксе. Решења која су коначно нађена у погледу могућности да се тужба поднесе и након развода брака уз одсуство кривице за развод брачног друга који издржавање тражи, детаљно су испитана и у пракси проверена. Због тога приликом рада на кодификацији у одређеним случајевима треба показати и довољну меру енергичности у елиминисању оних схватања и предрода која грубо одударују од опште прихваћених ставова у теорији и пракси.

8. *Споразумни развод.* У новом Кодексу о породици споразумни развод се прихвата као нови и засебни узрок за развод брака. Услови за примену овог бракоразводног узрока су: а) да је брак трајао најмање две године; б) да су брачни другови споразумно решили своје имовинске односе; в) да су одлучили о смештају и издржавању деце; и г) да су одредили износ издржавања за необезбеђеног брачног друга.

Међутим, нама се чини да се против овог бракоразводног узрока могу истаћи разлози који заслужују далеко већу пажњу од оних који говоре у прилог његовог прихватања.

Тако, овом бракоразводном узроку се пре свега супродстављају правни разлози. Брак није уговор грађанског права који може престати кад уговорне стране о томе постигну сагласност. Брак је друштвена институција која има самосталну вредност и као таква ужива посебну заштиту закона.

Против овог бракоразводног узрока говори и искуство многих законодавстава која су некад у склопу бракоразводних узрока прихватили и установу споразумног развода. Појава лакомислених и масовних развода, која прати овај бракоразводни уз-

рок, у многоме је изменила мерила о основним друштвеним вредностима. У тежњи да створе слободну индивидуалност ова законодавства су створила личност ослобођену осећаја брачне и породичне одговорности.

Против овог бракоразводног узрока истичу се и начелни разлози. Пре свега прихватање овог бракоразводног узрока доводи озбиљно у питање оправданост концепције која инсистира на посебном месту породичног права у правном систему. Осим тога, брак се преко овог бракоразводног узрока деградира на позиције сасвим ниских комерцијалних односа. Као услов за примену овог бракоразводног узрока захтева се да су брачни другови постигли сагласност о својим имовинским односима. На тај начин имовински интереси постају одлучнији од вредности личних односа брачних другова. (Грубо речено, развод се може купити, односно брак продати за алиментацију и одређену вредност из заједничке имовине).

И најзад, против бракоразводног узрока споразумног развода могу се истаћи и разлози практичне природе. Ваља приметити да овај бракоразводни узрок, својим сложеним сплетом различитих претпоставки, доводи у питање сам циљ који га одређује. Ако се тежило бржем и једноставнијем разводу, онда се овим бракоразводним узроком то не може постићи. С друге стране, напори да се спрече злоупотребе приликом примене овог бракоразводног узрока, обично стају без стварних и ефективних резултата.

Због тога, пре коначне одлуке, треба још једанпут преиспитати оправданост прихватања овог бракоразводног узрока.

9. *Родитељско право.* У домену родитељског права, све предложене измене су добро одабране, прецизно постављене и сасвим прихватљиве. Треба приметити да те новине, у ствари, представљају само прихватање и коначно потврђивање оних ставова на које је правна теорија још раније указала, а судска пракса добрим делом продубила и даље разрадила. У том смислу предложене новине само су наставак или кодификаторска афирмација идеја и практичних решења који су већ други низ година присутни у нашем праву. Због тога је њихова провереност и сигурност, као и општа подршка, последица једне потврђене вредности чији значај није мали.

У том смислу, треба истаћи, да је увођење субјективног рока за оспоравање брачног очинства од стране презумптивног оца једна неопходност која проистиче из досадашњег става законодавца који је омогућавао очита неправична и неодржива решења. Као редовни пратилац субјективних рокова, који стварају широка, отворена и неизвесна стања у статусном положају личности, предвиђа се и објективни рок од пет година чија је корективна мисија неопходна и нужна. Исти објективни рок у истом трајању предвиђен је и за пунолетно дете, чиме се коначно уклања постојећа трајна неизвесност о једном битном статусном елементу личности.

Институт утврђивања ванбрачног материнства није разра-
ђен у нашем постојећем законодавству. Присуство овог институ-
та у нашем праву изводило се посредно из Закона о државним
матичним књигама, а правна теорија и судска пракса су мето-
дом аналогije (ослањањем на установу истраживања очинства)
тражили и постављали све потребне елементе који ову правну
институцију конституишу. Због тога се у новом Кодексу, слично
многим другим законодавствима, поставља и разрађује институт
утврђивања ванбрачног материнства.

Проблематика издржавања деце носи у себи две групе
основних питања: како одредити висину издржавања (лимити-
рано и према броју деце, или према сада важећем еластичном
критеријуму) као и основ за настанак обавезе (да ли је везати
за постојеће, тренутно или објективно могуће материјално ста-
ње родитеља). Правна теорија и судска пракса оправдано су
указивали да је родитељ дужан да створи средства за издржава-
ње своје деце и да његови напори да се средства повећају морају
бити оцењени и са становишта неоправданих пропуста да се то
учини. У новој кодификацији се ова активистичка концепција
сасвим оправдано прихвата. Што се тиче друге проблематике
везанне за утврђивање висине издржавања, сматрамо да су по-
стојећи еластични критеријуми погоднији од лимитираних изно-
са. Потребне детета нису увек исте, а систем утврђених износа
није у стању да те промене довољно ефикасно прати. (Некада
ће ти износи бити већи него што су потребни, да би у другом
случају били мањи него што се признају).

Као потпуна новина, у новом Кодексу регулишу се и прав-
не последице вештачког оплођивања. С обзиром да је ова појава
присутна у нашој пракси, треба у свему подржати и напоре да
се она сама као и сви пратећи моменти које изазива (могуће
оспоривање очинства и забрана утврђивања очинства) правно
регулишу и то у виду засебног и целовитог породичноправног
института.

10. *Размотрена питања.* Проблем положаја ванбрачне деце
у новом породичном Кодексу, измена у домену усвојења, као и
оцена става новог Кодекса према постојећем бракоразводном
систему били су предмет наших посебних написа те се на њих
овом приликом нећемо враћати.

Закључак. На крају ових излагања треба рећи да није ни
мало једноставно овако фрагментарно и сумарно, отргнуто од
целине расправљати о тако крупном и озбиљном, а истовремено
тешком и сложеном законодавном послу као што је кодифика-
ција. Очигледно је да су изражајна средства (простор у ча-
сопису, критичка физиономија и информативна мисија чланака)
као и уско одређен круг само неких од могућих тема (док су
многе друге, не мало важне, остале по страни као нпр. проблем
брачне способности, сметњи за склапање брака, форме брака,
односа непостојећих и ништавих бракова, признања очинства,
утврђивање разлога за делимично лишење пословне способности,

продужење родитељског права, неки моменти из брачног имовинског режима) сасвим недовољни за комплексан приступ проблематици која је предмет наше пажње. С друге стране, многе примедбе које се упућују (и које смо лично упутили) заузетим ставовима и предложеним алтернативама и саме нису лишене могућих недостатака. Због тога ови разговори о кодификацији породичног права налазе свој друштвени смисао и своје оправдање ако постану непосредни повод за јавно и шире расправљање о кодификацији и изван рада саме комисије и писмених примедба које се комисији редовно достављају.

Др Михаило Мигић

ПРОПИСИ О КОМУНАЛНИМ ТАКСАМА КРОЗ ПРАКСУ УСТАВНИХ СУДОВА И ДЕЛАТНОСТИ КОМУНАЛНИХ РАДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

За потребе праксе у овом чланку размотрићемо прописе о комуналним таксама. Посебно ћемо се осврнути на тумачење и примену ових прописа у пракси, а упозорићемо на неуставност и незаконитост у регулисању и у примени прописа о комуналним таксама у вези са делатностима комуналних радних организација, које су уставни судови запазили и утврдили у досадашњој њиховој пракси.

Уставом нису уређене комуналне таксе, али се код њиховог прописивања пошло од уставних одредаба, тј. од члана 161. тачка 2. Устава СФРЈ. Наведеним одредбама Устава предвиђено је да се питање такса уопште, па према томе и комуналне таксе, уређују основним законом. То даље значи (кад се узме у обзир и члан 119. став 4. Устава СФРЈ) да се у области комуналних такса републичким законима могу уређивати односи који у овој области нису регулисани савезним основним законом, те ако није донесен савезни основни закон да се републичким законима могу регулисати потпуно сви односи у овој области.

Што се пак тиче питања шта о комуналним таксама произлази из републичких устава, може се у одговор истаћи да републички уставни (Устав СР БиХ у члану 139; Устав СР ЦГ у члану 124; Устав СРХ у члану 166; Устав СРМ у члану 134; Устав СР Словеније у члану 127. и Устав СР Србије у члану 152.) садрже одредбе према којима — односе који се регулишу само Републичким законом, општинске скупштине могу уређивати својим прописима, само ако су законима на то овлашћене. У осталим областима општине могу — у оквиру својих права и дужности утврђених уставом — доносити прописе ради уређивања питања и односа од непосредног интереса за привредни, културни, социјални и комунални развитак општине.

На основу напред наведеним одредбама односно овлашћења из савезног устава донет је савезни Основни закон о комуналним таксама (Сл. лист СФРЈ” бр. 52/64, као и републички закон о комуналним таксама (Сл. лист СР БиХ, бр. 6/65; Сл. л. СР ЦГ, бр. 10/65; Народне новине СРХ, бр. 12/65; Сл. весник СРМ, бр. 9/65; Урадни лист СР Словеније, бр. 29/65 и Сл. гласник СР Србије, бр. 19/65). Оно што у овом погледу треба истаћи из Основног закона о комуналним таксама јесте да комуналне таксе прописују општинске скупштине својим прописима, и да се комуналне таксе плаћају за коришћење предмета и услуга које утврђује општинска скупштина тарифом комуналних такса. Републичким законима одређују се предмети и услуге на које општинске скупштине могу увести комуналне таксе. Осим тога, републичким законима о комуналним таксама прописано је да се висина комуналних такса не може одмеравати према вредности предмета, према извршеном промету, или према оствареном приходу Такође је у овим републичким законима предвиђено да право на наплату комуналних такса застарева за две године по истеку године у којој је ову таксу требало платити, а право на повраћај више наплаћене таксе застарева за две године по истеку године у којој је такса била наплаћена. Коначно, треба истаћи да ови републички закони предвиђају случајеве у којима се не могу увести комуналне таксе, као и неке случајеве ослобођења од плаћања комуналних такса.

За које предмете и услуге се одређују комуналне таксе

Републички закони о комуналним таксама нису на једнак начин одредили све услуге и предмете на којима општинске скупштине могу увести комуналне таксе. Тако, док се у свим републикама могу увести комуналне таксе за запремени плочника испред пословних просторија, за привремени боравак у туристичким местима и за коришћење простора ради паркирања аутомобила и осталих моторних возила, за остале предмете и услуге у свим републичким законима постоји читав низ варијанти и разлика. То се нарочито запажа у чињеници што се у свим републикама, осим у СР Словенији, могу увести комуналне таксе ради коришћења слободних површина за камповање и сличну употребу, као и комуналне таксе за истицање фирме на пословне просторије. Даље, осим у СР Словенији и у СР Македонији, у свим осталим републикама предвиђене су комуналне таксе за објаве и огласе који се причвршћују за зидове, табле, стубове и сл. Док сви републички закони о комуналним таксама предвиђају комуналне таксе за излагање робе изван пословних просторија у витринама, републички закони о комуналним таксама СР Словеније и СР Србије то не предвиђају. Затим, само републички закони СР Црне Горе, и СР БиХ и СР Македоније предвиђају комуналне таксе за држање средстава за игру у јавним локалима (билијар и сл). Исто тако, само закони о ко-

муналним таксама социјалистичких република Хрватске, Црне Горе и Србије предвиђају комуналне таксе за огласе, саопштења и објаве путем локалних радио-станица и на други сличан начин. Комуналне таксе на музичке саставе у јавним локалимa предвиђају само републички закони о комуналним таксама СР БиХ и СР Црне Горе. Једино је републичким законом о комуналним таксама СР Србије предвиђено да општинске скупштине могу уводити још и посебну врсту комуналне таксе за запремање тргова и других простора, осим за запремање плочника у насељеним местима у циљу излагања предмета, приређивања изложби и других забавним приредби у привредне сврхе.

Ослобођења и олакшице од комуналних такса

Како се у савезном и републичким законима уређују питања и олакшица од комуналних такса? Основни закон о комуналним таксама у члану 4. предвиђа да на одређене предмете и услуге општинске скупштине не могу уводити комуналне таксе. У те предмете и услуге спадају радње и списи у управном и судском поступку, затим предмети за које је прописано плаћање пореза на имовину и на промет ствари и услуга, услуга за чије је обављање уговорена или тарифом прописана непосредна накнада, као и предмети и услуга које користе војне јединице и установе у својој редовној делатности. Исто тако је у одредбама овог савезног закона предвиђено ослобођење страних држављана од плаћања таксе за привремени боравак у туристичким местима и таксе ради коришћења слободних површина за кампове и шаторе, под условом да је то предвиђено међународним споразумом.

У односу на напред наведена ослобођења и олакшице предвиђених у савезном закону, сви републички закони о комуналним таксама (осим републичког закона о комуналним таксама СР Словеније) предвиђају даља ослобођења од плаћања комуналних такса, односно олакшице, према врсти предмета и услуга или према статусу таксених обвезника. Тако су од комуналних такси ослобођени огласи и објаве државних органа и друштвених организација, затим посмртне објаве, коришћење слободних простора и кампирање одређених група лица (на пример, феријалци, извиђачи, горани и др.). Поред тога, сви републички закони о комуналним таксама (осим Закона о комуналним таксама социјалистичких република Словеније и Македоније) од плаћања комуналних такса ослобађају децу која нису старија од 15 година, ратне и мирнодопске војне инвалиде и инвалиде рада, војнике (морнаре) и питомце војних школа, чланове савеза слепих и чланове савеза глувих, децу и омладину кад групно борава у летовалиштима итд.

У погледу олакшица у комуналним таксама, предвиђен је попуст од 50% за раднике и службеника као и за чланове њихових ужих породица у време коришћења годишњих одмора. Та-

кав попуст уживају и лица која су изједначена са напред наведеним лицима која уживају олакшице — попуст за превоз саобраћајним средствима као и чланови ужих породица ових лица. Коначно, на такав попуст имају право лица која заводи за социјално осигурање или надлежни инвалидски органи упућују у бање, климатска и туристичка места ради опоравка или лечења и сл.

Посебно треба истаћи да у Закону о комуналним таксама СР Словеније нису предвиђене поједине олакшице, као што је то случај са напред наведеним олакшицама у осталим републичким законима о комуналним таксама, већ је тај закон дао овлашћење општинским скупштинама да питања олакшица у комуналним таксама регулишу својим прописима.

Полазећи од овлашћења из Основног закона о комуналним таксама и републичких закона о комуналним таксама општинске скупштине су донеле своје прописе о комуналним таксама, којима су детаљно регулисале питања у вези са комуналним таксама с обзиром на своје потребе и специфичности. У овом чланку је немогуће анализирати све прописе општинских скупштина о комуналним таксама које су оцењивали уставни судови. Из неколико примера надлежни комунални органи и организације могу видети у чему се састоји неуставност или незаконитост, односно кад је у прописима о комуналним таксама заступљена уставност и законитост, ради даљег правилног поступања у пракси по разним питањима из области комуналних такса за делатност комуналних радних организација.

Према оцени уставних судова, највећи број повреда уставности и законитости у вези са комуналним таксама садрже прописи општинских скупштина о комуналним таксама. Томе је доприносила и објективна околност која се састоји у извесним нејасноћама и непрецизностима законских прописа о комуналним таксама. Оцењујући неуставност или незаконитост појединих општинских прописа о комуналним таксама, уставни судови су, указујући у чему се изражава неуставност односно незаконитост ових прописа о комуналним таксама — тј. како не треба регулисати комуналне таксе за делатност комуналних радних организација, истовремено тумачили дух и смисао уставних и законских одредаба о комуналним таксама, што упућује како у пракси треба регулисати и поступати са комуналним таксама. Уставни судови посебно су запажали неуставност и незаконитост у прописима општинских скупштина о комуналним таксама, а посебно у прописима комуналних радних организација.

Неуставности и незаконитости које се односе само на општинске одлуке о комуналним таксама

а) У једном случају рудници олова и цинка „Злетово-Сасе“ поднели су предлог Уставном суду Југославије за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости Одлуке о ко-

муналним таксама за истицање фирми, коју је донела Скупштина општине Пробиштип, због тога што је том одлуком уведена комунална такса за истицање фирми зависно од врсте привредне делатности, тј. зависно од оствареног прихода и извршеног промета, сматрајући да је таква општинска одлука супротна одредби члана 5. Основног закона о комуналним таксама. Уставни суд је дао могућност општинској скупштини да отклони неслаганост њене одлуке са Основним законом о комуналним таксама. По томе је општинска скупштина поступила тако што је укинула предметну одлуку и обавестила о томе Уставни суд као и о чињеници да је донела нову одлуку о комуналним таксама, која не садржи одредбу о увођењу комуналне таксе зависно од оствареног прихода и извршеног промета, после чега је Уставни суд Југославије одлучио да обустави покренути поступак о оцени уставности и законитости (Решење Уставног суда Југославије У бр. 578 од 31. X 1968. г.). Из тога треба закључити да се комунална такса за истицање фирми не може одредити зависно од привредне делатности односно од оствареног прихода и извршеног промета радних организација.

б) Нека трговинска предузећа из Штипа поднели су Уставном суду Македоније представку са захтевом да се покрене поступак за оцењивање законитости општинске одлуке о комуналним таксама због тога што је њоме прописана различита висина комуналне таксе за истицање фирме за трговинска предузећа која врше исту привредну делатност, и што је предузећа са територије друге општине обавезала да плаћа комуналну таксу у већем износу од износа који плаћају истородна предузећа са територије општине. Уставни суд Македоније у овој ствари напоса је да се према члану 46. Устава СР Македоније забрањује свака делатност организације или државног органа којом се стварају неједнаки односи у пословању радних организација. Скупштина општине је прихватила став Уставног суда и донела нову одлуку о комуналним таксама у којој је отклоњена напред наведена неуставност, па је стога Уставни суд Македоније у овој ствари обуставио даљи поступак (в. решење Уставног суда Македоније У бр. 65. од 27. XI 67.) Из тога ваља закључити да се комуналне таксе за истицање фирми не могу прописивати у различитом износу зависно од седишта обвезника.

в) Комунални завод за социјално осигурање из Смедерва поднео је Уставном суду Србије предлог за оцену уставности и законитости одредаба у Одлуци општинске скупштине о комуналним таксама због тога што је тим одредбама дато повратно дејство. У току поступка пред Уставним судом Скупштина општине је уочену неуставност и незаконитост у својој одлуци отклонила, па с обзиром да није било штетних последица Уставни суд је у овој ствари обуставио даљи поступак (в. решење Уставног суда Србије У бр. 88 од 11. I 1968. године). Из тога јасно произлази да општинска скупштина не може дати повратно дејство својој одлуци о комуналним таксама, јер према члану 154. ст. 1. Устава СФРЈ и одговарајућих одредаба из републичких

устава — прописи и други општи акти не могу имати повратно дејство, те да се само законом може одредити да поједине његове одредбе и прописи на основу таквих одредаба могу имати повратно дејство. Како таквих одредаба нема у Основном закону о комуналним таксама нити у републичким законима о комуналним таксама, то се ни општинским одлукама о комуналним таксама не може дати повратно дејство.

г) Неке одлуке општинских скупштина о комуналним таксама, као и друге одлуке, прописују посебан поступак према којему се разрезају и наплаћују комуналне таксе, односно обављају друге радње у поступку. Уставни судови су утврдили да су такве одредбе у одлукама општинских скупштина о комуналним таксама супротне члану 2. Закона о општем управном поступку, по којем се одступање од правила општег управног поступка може извршити само на основу закона. Овакве одредбе из општинских одлука о комуналним таксама су и неуставне, тј. оне су несагласне са одредбама члана 161. Устава СФРЈ, према којему се питања поступка могу уређивати само законом.

д) Уставни судови су у свом раду запазили и посебну врсту неуставности у неким општинским одлукама о комуналним таксама, које су прописивале плаћање комуналних такса и тамо гдје је прописана непосредна накнада, а што није у складу с одредбама члана 4. Основног закона о комуналним таксама. Овакве одредбе општинских скупштина уставни судови су ставили ван снаге.

ђ) Често се одлукама општинских скупштина о комуналним таксама прописује да ове одлуке ступају на снагу иако нису на прописан начин објављене. Уставни судови су установили да такве одлуке односе њихове одредбе о комуналним таксама представљају повреду члана 152. Устава СФРЈ и аналогних чланова републичких устава, према којима се закони, други прописи и општи акти објављују пре него што ступе на снагу.

е) У поступку оцене уставности и законитости неких општинских одлука о комуналним таксама уставни судови су утврдили да је за сваку већу радну организацију утврђено одлуком колики су износи такса за истицање фирме. Таква одредба у одлукама општинских скупштина о комуналним таксама супротна је одредбама ЗУП-а, на основу којих је орган управе дужан да најпре донесе појединачно решење против којег постоји право на правни лек. Осим тога такве општинске одлуке супротне су и одредбама Закона о управним споровима, по којима таксени обвезник има право да против коначног решења покрене управни спор пред надлежним врховним судом. То је, међутим, у оваквим одлукама општинских скупштина онемогућено, јер је унапред прописано колики износ поједина радна организација мора да плати на име комуналне таксе за истицање фирме на пословне просторије. Стога су уставни судови такве општинске одлуке поједине њихове одредбе поништавали или укидали као незаконите.

Поред напред наведених случајева, Уставни суд Југославије и републички уставни судови у својој пракси поништавали су или укидали и друге неуставне и незаконите одлуке општинских скупштина о комуналним таксама, односно њихове поједине одредбе, или су као у неколико напред изложених случајева уставни судови утицали на општинске скупштине да ускладе своје одлуке о комуналним таксама са уставом и законом.

Општинске одлуке о комуналним таксама за које су уставни судови удрдили да су уставне односно законите

а) Пред Уставним судом Србије у једном случају покренут је поступак за оцену уставности и законитости општинске одлуке о комуналним таксама. Предлагач је навео да његов Комбинат има продавнице на територијама многих општина, које их својим одлукама обавезују на плаћање комуналне таксе за истицање фирми. Подносилац предлога сматра да се фирмом не сматрају називи пословних јединица, пошто је фирма јединствена, и да фирму може имати само предузеће, услед чега продавнице истицањем назива предузећа не би требало да подлежу плаћању комуналних такса за истицање фирме.

Међутим, Уставни суд Србије нашао је да су општинске скупштине у одредбама члана 1. став 1. тачке 2. Закона о комуналним таксама овлашћене да за истицање фирме на пословним просторијама уводе и наплаћују комуналну таксу. Уз то је одредбама члана 176. став 3. Основног закона о предузећима прописано да је предузеће дужно да истакне своју фирму или скраћену ознаку на својим пословним просторијама.

По оцени Уставног суда, продавнице трговинских или индустријских предузећа су одвојене пословне јединице које обављају одређену пословну делатност и служе продаји набављених или произведених артикала односно робе. Законска је обавеза предузећа да истакне ознаку или фирму на пословним просторијама где је смештено предузеће, па и на осталим пословним просторијама које чине посебну — одвојену целину и користе се за смештај појединих пословних и погонских просторија.

Скупштина општине је, према томе, овлашћена да својим одлукама уводи и наплаћује комуналне таксе за истицање фирми на продавницама као пословним просторијама предузећа на територији општине, па је уставни суд нашао да нема основа за покретање поступка (в. решење Уставног суда Србије У бр. 127 од 8. XII 1967.).

б) Комунално предузеће из Милошевца својом представком тражило је од Уставног суда Србије да покрене поступак за оцену законитости Одлуке о комуналним таксама Скупштине општине Велика Плана, сматрајући да је незаконито прописивање комуналне таксе на фирме за комунална предузећа због претеране висине.

Уставни суд је нашао да је сагласна са законом општинска одлука о комуналним таксама на фирме без обзира на висину пошто законом о комуналним таксама нису утврђене максималне границе комуналних такса за истицање фирми. Одлука је донета на основу овлашћења из члана 1. тачке 2. Закона о комуналним таксама, чијим одредбама нису утврђене максималне границе комуналних такса за истицање фирми, мада су чланом 3. став 2. Основног закона о комуналним таксама републике овлашћене да ово утврде. Стога је и у овом случају Уставни суд утврдио да нема основа за оцену оправданости прописане висине комуналне таксе (в. решење Уставног суда Србије У бр. 79 од 11. VII 1968. г.).

в) Посебно је карактеристичан став Уставног суда Словеније у овом погледу. Овај суд није прихватио иницијативу за оцењивање уставности и законитости одредаба у општинским одлукама Новог Места и Кочевја о комуналним таксама на друмска моторна возила у приватном власништву.

Ово зато што је Уставни суд Словеније нашао да су обе одлуке донете на основу Закона о комуналним таксама. У погледу употребе тих такса Одлуком Скупштине општине Ново Место одређује се да се ове таксе уплаћују у општински фонд и да се могу употребити само за модернизацију путева ван насеља, док се употреба прихода од других комуналних такса предвиђа сваке године буџетом. Одлука Скупштине општине Кочевје одређује да је ова такса приход општинског буџета.

Комуналне таксе, међу које спада и такса на друмска моторна возила у приватном власништву, су по одредбама Закона о финансирању друштвено-политичких заједница у СР Словенији приход општине којим општина самостално располаже. Те одредбе важе и за наплаћивање комуналних такса на друмска моторна возила у приватном власништву, пошто Закон о комуналним таксама за њих не пописује неку наменску употребу, па према томе општина тим средствима самостално располаже. Из тих разлога Уставни суд Словеније утврдио је да оспорене одлуке поменутих општинских скупштина нису у супротности са републичким законом (в. решење Уставног суда Словеније У бр. 17 од 5. VI 1968.).

Неуставности и незаконитости у прописима комуналних радних организација

Неуставности и незаконитости у вези са комуналним таксама нису само својствене одлукама општинских скупштина о комуналним таксама; уставни судови су утврдили да су незаконитости и неуставности најчешће у тим општинским одлукама. Поред тога, уставни судови су утврђивали неуставност и незаконитост и у одлукама комуналних радних организација. Навешћемо неколико карактеристичних примера.

а) У једном случају Уставни суд Југославије извршио је оцену законитости решења радне заједнице Управе за комуналне послове, којим су решењем одређене цене за комуналне услуге коришћења воде за прање аутомобила и сипање воде у резервоар како за аутомобиле у својини грађана тако и за аутомобиле у друштвеној својини, као о одређене цене за вршење услуга чистоће које се за коришћење моторних и запрежних возила плаћају у различитим износима зависно од врсте возила и својине на возилу, на које је решење општинска скупштина дала своју сагласност.

Оцењујући законитост у овој ствари је Уставни суд заузео становиште да је Управа за комуналне послове незаконито прописала накнаду за прање аутомобила и пуњење резервоара јер је истим решењем прописала и накнаду за коришћење воде коју плаћају грађани и радне организације према количини утрошене воде односно у паушалном износу. Отуда, по схватању Уставног суда, произлази да су сопственици моторних возила двоструко оптерећени обавезом плаћања воде, и то једанпут по основу тарифе предвиђене за све грађане и радне организације, а други пут по основу тарифе из побијаног решења, тако да за исту услугу плаћају накнаду два пута по различитим основима. Исто тако Уставни суд Југославије с тим у вези заузео је становиште да комунална радна организација није овлашћена да уводи накнаде за услуге које се непосредно не врше грађанима и радним организацијама.

Из наведених разлога Уставни суд је укинуо одредбе предметног решења као незаконите (в. Одлуку Уставног суда Југославије У бр. 540 од 12. II 1968.).

б) У једном другом случају Уставни суд Југославије одложио је оцену законитости одлука и тарифа комуналних производа и услуга, због тога што је Уставни суд сматрао да пре одлучивања о њиховој законитости треба дати могућност комуналним предузећима да у остављеном року донесу тарифе о ценама комуналних услуга сагласно прописима из Основног закона о предузећима и Уредбе о начину образовања цена и о обрачунавању разлике у ценама, као и с другим важећим прописима.

Исто тако тиме је дата могућност и општинским скупштинама да у вези с тим преиспитају своје одлуке о накнадама за коришћење комуналних услуга.

По мишљењу Уставног суда Југославије, за усаглашавање таквих одлука са наведеним прописима комуналне радне организације и општинске скупштине треба да имају у виду следеће:

— према члану 96. Устава СФРЈ, општина одређује опште услове за вршење комуналних и сличних делатности;

— у извесним случајевима поједине општинске скупштине губе из вида да комуналне радне организације могу наплаћивати накнаде само за своје производе и услуге које врше, а да се под видом накнаде не могу прописивати обавезе које имају карактер доприноса, таксе или друге дажбине;

— у неким од прописа којима општинске скупштине уређују комуналне услуге, делимично регулишу и имовиско-правне односе, што излази из оквира надлежности општине;

— у општинским прописима и тарифама комуналних предузећа потребно је да обавезе и накнаде за поједине врсте комуналних услуга буду јасно утврђене и међусобно разграничене да не би долазило до појава да се по различитим основима наплаћује више накнада за исту врсту услуге, што по оцени Уставног суда такође није законито;

— има основа да се прописују обавезе грађана и организација да плаћају поједине комуналне услуге (с обзиром на специфичан карактер тих услуга као и с обзиром на заједничке потребе и интересе у комуни) увек кад је организација вршења тих услуга спроведена и кад услуге стоје на располагању корисницима. Из тога произлази да грађани и организације не могу по својој вољи одбити да прихвате комуналне услуге које им стоје на расположењу, али и комуналне радне организације не могу вршити наплату за услуге чије вршење није организовано нити се стварно врши;

— код прописивања дажбина треба разликовати обавезе грађана и организација према општини које се установљавају ради задовољавања заједничких потреба, од обавеза грађана и организација према комуналним предузећима које се односе на задовољење индивидуалних потреба и од обавеза општине према комуналним предузећима у погледу подмиривања потреба и трошкова за заједничке услуге.

Напред изнете оцене и ставови Уставног суда, од општег су значаја за сва комунална предузећа и општинске скупштине, за усаглашавање својих одлука и тарифа са прописима у остављеном року, а нарочито за следеће прописе против којих је био покренут поступак оцене законитости код Уставног суда Југославије у овој ствари, и то: Одлуке Градског већа у Риједи о изградњи, одржавању и коришћењу канализације; Одлуке Скупштине општине Сплит о накнадама за прекопавање, ограђивање и друга коришћења градских улица и цеста; Тарифе Комуналног предузећа за цесте из Сплита о посебним накнадама за коришћење градских улица, цесте IV реда и њихових делова, те објеката на њима; Одлуке Скупштине општине Трстеник о вршењу комуналних услуга на територији општине Трстеник, као и Тарифе о плаћању накнаде за вршење комуналних услуга која чини саставни део ове одлуке.

Предлози уставног суда југославије савезној Скупштини о предузимању мера за отклањање неуставности и незаконитости у вези са комуналним таксама

Пре свега, Уставни суд Југославије, у свом акту (СУ бр. 670/1 од 2. XII 1970.) Савезној скупштини истиче да је у многим случајевима, оцењујући уставност и законитост прописа о

комуналним таксама, могао да констатује да се комуналне таксе уводе и одређују без одређене концепције о њима као врсти јавних прихода и без одређених мерила о њиховим износима, или на основу мерила која немају основа у закону. Између осталог, како даље истиче Уставни суд, често се је могло констатовати да се поједине комуналне таксе прописују искључиво ради постизања прихода, што свакако није сврха закона.

Уставни суд Југославије сматра да разлози за овакво стање у знатној мери потичу из неодређености и непотпуности Основног закона и републичких закона о комуналним таксама.

У Основном закону о комуналним таксама (члан 2.) предвиђа се да се комуналне таксе плаћају за коришћење предмета и услуга. Уставни суд налази да оваква дефиниција није довољно прецизна. По мишљењу Уставног суда Југославије, комунална такса је специфична јавна дажбина у којој је у основи садржана накнада за конкретно коришћење одређених јавних добара у општој употреби, или за непосредно коришћење конкретних услуга које врше јавне службе. Ако би се на овај или на други сличан начин дефинисала комунална такса отпале би дилеме које данас постоје у пракси (па и законодавној) о томе шта је комунална такса и кад се она може уводити. Тиме би се истовремено јасно указало да се комунална такса суштински разликује од пореза и других облика јавних дажбина, као опште обавезе, које се уводе ради дефинисања општих потреба друштвене заједнице, без обзира на то да ли обавезник дажбина има непосредне користи од јавних служби, и која зависи и од економске снаге обвезника. Осим тога, Уставни суд Југославије указује да би, уколико се и даље остане на концепцији да се врсте комуналних такса одређују републичким законима, потпунија дефиниција комуналне таксе допринела да се у републичком законодавству доследније и јединственије одреде врсте такси сагласно закону и својим потребама.

Као друго важно питање из ове области, по схватању Уставног суда, јесте питање одмеравања таксених износа. Јер, иако Основни закон садржи одредбу по којој се комуналне таксе не могу одмерити према економској снази обвезника (члан 5.), у пракси се често супротно догађа. То је зато што савезни закон не садржи мерила за одмеравање такса. Републички закони допуштају диференциране таксене износе, не указујући на мерила за њихово одмеравање, што такође доводи до прописивања такса према економској снази обвезника.

По мишљењу Уставног суда, објективна мерила за одређивање таксених износа произлазе из саме природе комуналних такса као накнада за коришћење јавних добара у општој употреби, односно за коришћење услуга, које врше јавне службе. Таксени износи у принципу и у основи треба да одговарају оствареној или претпостављеној користи коју добија обвезник. Тиме није искључено да се као допунски елементи узму у обзир и неки други интереси ван имовинских (нормално одвијање

саобраћаја, рационално коришћење јавног простора и др.), али ти интереси могу да утичу на одмеравање комуналних такса само као допунско, а не као основно мерило.

Уставни суд је закључио да са напред изложеним својим мишљењима о основним питањима комуналних такса упозна Савезну скупштину и да учини предлог Савезној скупштини да у оквиру њене надлежности предузме мере за отклањање неуставности и незаконитости у области комуналних такса. Ове своје предлоге Уставни суд Југославије управо је доставио на надлежност Савезној скупштини.

Младен Косовац

ИСПОРУЧИВАЊЕ АУТОМОБИЛА КУПЦУ МИМО РЕДОСЛЕДА УПЛАТЕ

Под овим насловом је објављен приказ судије Врховног суда Србије Влајка Шошкоћа у „Политици” од 20. IV. 1971 у рубрици из судске праксе.

У приказу се износи да је грађанин закључио уговор са трговинским предузећем о куповини путничког аутомобила. Уговорену куповну цену уплатио је одмах. Рок испоруке није био назначен у уговору, већ је формулисано право продавца да испоручи купцу аутомобил „према својим могућностима”. Догодило се да је у међувремену пре него што је ауто купцу испоручен повишена цена уговореној врсти аутомобила, тако да је купац био принуђен да доплати разлику између уговорене и повишене нове цене.

Купац је касније провером установио да је предузеће вршило испоруку продатих аутомобила не придржавајући се редоследа уплата, тако да су према његовој провери испоручени аутомобили неким купцима по ранијој нижој цени, и то онима који су извршили уплату после њега. Купац је сматрао да је оваквим поступком предузећа оштећен за износ који је морао доплатити, па је тражио да суд обавезе тужено предузеће да му овај износ накнади.

У проведеном доказном поступку, Општински суд је на основу утврђеног чињеничног стања закључио да су наводи тужиоца доказани, па је пресудом обавезао продавца да накнади купцу насталу штету. По схватању овог суда предузеће је било дужно да возило испоручује по редоследу уплате и у таквом случају купац не би дошао у ситуацију да доплаћује разлику која је настала неправилним поступањем тужаника.

Окружни суд је решавајући по жалби туженика нашао да купопродајним уговором закљученим између парничних странака није била предвиђена обавеза туженог као продавца да испоруку врши по редоследу уплате и да према томе купац није

оштећен поступањем предузећа, те је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев тужиоца као неоснован.

Републички Врховни суд, решавајући по ревизији, укинуо је пресуде ниже степенних судова због непотпуно утврђеног чињеничног стања. Овај суд није прихватио изложено схватање окружног суда, па је у том погледу у образложењу свог решења посебно указао на следеће:

Окружни суд сматра да тужилац у овом случају нема право на накнаду штете јер уговором није одређен редослед испоруке према редоследу уплате, већ је уговорена испорука према *могућностима продавца*. (Истакао К. К.) Сама чињеница да је предузеће испоручило аутомобил другом лицу по ранијој нижој цени (које је извршило уплату после тужиоца) пре него тужиоцу, по схватању Окружног суда не даје право тужиоцу на накнаду штете и туженик се не може обавезати да му накнади износ који је тужилац доплатио због поскупљења.

Схватање Окружног суда да уговорена клаузула о року испоруке „по могућности продавца“, даје право продавцу да сам одлучи када ће аутомобил испоручити купцу, не држећи се при том редоследа уплате, није правилно и не може се прихватити.

Такво схватање би несумњиво давало могућност продавцу да повлашћује поједине купце, што би било у супротности са одредбама члана 8 тада важећег Закона о регулisaњу пословних односа на тржишту („Службени лист ФНРЈ” бр. 30/62) и одредбом члана 7 истог закона, који обавезује привредну организацију да своје обавезе извршава савесно,; претпостављајући наравно да обавезе произилазе из уговора о куповини и продаји. При томе се свака од странака мора придржавати добрих пословних обичаја и пословног морала. Овај принцип је задржан и у одредби члана 5 сада важећег Основног закона о промету робе („Службени лист СФРЈ” бр. 1/67).

Исто тако не може се прихватити као правилно схватање Окружног суда — вели Врховни суд — да је сагласно са начелима израженим у напред цитираној одредби члана 7 Закона о регулisaњу пословних односа и одредби члана 5 Основног закона о промету робе да трговинско предузеће, без нарочито оправданих разлога, испоручи робу неким купцима, пре но што је испоручила робу онима који су уплату извршили раније. Врховни суд сматра да би се тиме несумњиво омогућиле злоупотребе од стране предузећа — продавца које би имале за последицу повлашћивање једних и оштећење других.

Пошто Општински суд у проведеном поступку није поуздано утврдио све релевантне чињенице тј. да ли је туженик испоручио другим купцима аутомобиле по ранијој нижој цени, а који су уплате заиста извршили касније него што је то учинио тужитељ, ваљало је по нахођењу Врховног суда укинути пресуде нижестепених судова да би се утврдиле релевантне чињенице за одлучивање о тужбеном захтеву тужиоца.

У случају о коме је реч садржи се материја која дубоко задире у пословни морал, који се у нас данас, на жалост не налази на завидној висини. У делу да аутомобил није испоручен купцу по реду уплате, него да је исти морао платити вишу цену због накнадног поскупљења аутомобила, док су особе које су доцније уплатиле добиле кола по ранијим ценама — видимо гробу повреду права.

Не само да је повређен члан 5 Основног закона о промету робе (Служ. лист СФРЈ бр. 1/67) који каже да се промет робе и услуга врши у складу са добрим пословним обичајима и са начелима пословног морала и лојалне утакмице, него је учињено много теже дело.

Члан 314а, став 1. Кривичног законика гласи: службено лице које злоупотребом свог положаја или овлашћена прибави себи или другом противправну имовинску корист уколико не постоје обележја неког другог кривичног дела казниће се затвором најмање три месеца или строгим затвором до 5 година.

Сматрамо да се у околности да је продавац мимоишао ред уплата и ставио у повољнији положај купца или купце који су доцније извршили уплате не само поступио противно начелима пословног морала, него да је учинио и кривично дело злоупотребе службеног положаја прибавивши неком противправну имовинску корист.

Но апстрахујући питање пословног морала, не можемо а да не приметимо да се у поступку продавца којим је мимоишао ред уплата за аутомобил огледа и повреда прописа имовинског права у веза са адхезионим уговорима.

Адхезиони уговори — или уговори по приступању (или по пристанку, названи још и формуларни уговори, јер се закључују често потписом унапред припремљених формулара), су такви уговори код којих једна странка истиче своје услове, а друга их прихвата у целости (или не прихвата), а да при томе нема право да тражи било какву измену услова уговора. Број таквих уговора се из дана у дан повећава. Урбанизовани живот сваким даном намеће нам дужност закључивања таквих уговора. У тај ред спадају уговори о коришћењу комуналних услуга: воде, струје, плаина, уговори о превозу жељезницом или аутобусом, уговори о куповини улазница за биоскоп, позориште или неку другу приредбу. Основна карактеристика тих уговора је да се закључују масовно, да однос међу странкама постаје безличан, да исти услови важе за све кориснике неке услуге или купце одређених ствари. Не могу се ставити никакве предности било коме, нити предвидети неке бенифиције ма у чију корист.

Како би изгледало да благајник жељезничке станице не жели да прода возну карту једном путнику јер нису у добрим односима, или да једном путнику изда карту по другој цени него осталима?

На овакав неправилан поступак нам личи то да се ауто испоручује по скупљој цени и то доцније ономе, ко је уплатио раније и под повољнијим условима.

Но говорећи о недоличном држању извесних привредника, не можемо а да не поменемо саопштење у истом броју (20. IV. 71) „Политике” под насловом: Пословни морал ниско пао. У рубрици: привреда и тржиште износи се у поменутом напису између осталог да су на састанку тржишних инспектора из највећих југословенских градова који је одржан у Београду у Савезном тржишном инспекторату инспектори установили више примера кршења принципа слободне утакмице и јединственог југословенског тржишта. Том приликом је истакнуто да се о тим појавама у радним организацијама врло нерадо говори, јер би било какво откривање нелегалних работа на том сектору доvelo радну организацију у врло неугодан положај. Она би се једноставно брисала из списка пословних партнера. Има случајева да су неке радне организације приморане уколико желе да пласирају робу ван свог подручја да морају да орочавају средства и да пружају знатне бонификације. Поменут је случај да је у центру једног града радна организација из друге комуне купила објект за отварање продавнице. Међутим Скупштина општине тада доноси брже боље одлуку да се тај објект прогласи за културно-историјски споменик и спречава отварање продавнице. На састанку је истакнуто да постоје и суптилнији методи затварања тржишта. Поједини произвођачи организују бесплатан излет у иностранство за целокупно особље трговинске организације која продаје њихову робу иначе изложеној оштрој конкуренцији. Ту, директног кршења прописа нема, али постоји нека „морална” обавеза према организатору путовања. Међу такве суптилније методе спречавања промета робе из других крајева спада свакако и суперанализа која се обавезно врши за производе са стране. Чланак у „Политици” завршава суморном констатацијом да је пословни морал пао веома ниско и да су тржишни инспектори често немоћни да било шта ураде. Очеvidно је да се овим проблемом морају позабавити и друштвено-политичке организације, као и остали органи управе.

После свега овога се поставља питање: шта да се предузме да би се стало на пут овим негативним појавама? Од пустих јадиковки нема никакве користи. Свесни смо да се никаквим лamentsацијама или позивом на узбуну не да много постићи. Овим написом немамо никаквих других намера но да подстакнемо на размишљање и правнике и привреднике како да се стане на пут негативним појавама о којима је до сада била реч. Ми имамо довољан број правних прописа којима се негативне појаве могу сузбити — ако се ти прописи правилно примењују.

Међутим ни један законодавац, а ни правни систем неће бити ефикасан ако принципи прокламовани по њему „остану глас вапијућег у пустињи”.

Овде се ради о једној комплексној материји која се не може решити одједном просто као неким чаробним штапићем. Упркос тога верујемо да наше друштво и на данашњем степену збога развитка располаже једним средством које ће негативно-

сти о којима је било у овом чланку рећ бити у стању, ако не одмах и одједном отклонити, а оно бар моћи ће да те негативности знатно обузда и да сведе на што је могуће мању меру.

Мислимо овде на један орган који до сада није у довољној мери коришћен. Не ради се о државном, него о једном друштвеном органу — о суду части привредне коморе.

Сузбијање штетних појава у привреди врши се с једне стране како деловањем државних органа — редовних судова у грађанском или кривичном поступку и деловањем привредних судова, тако и путем административних мера. Међутим, сузбијање напред поменутих негативних појава врши се и посредством деловања друштвених органа — судова части.

Судови части основани су при привредним коморама (видети Закон о удруживању и пословној сарадњи у привреди, Сл. лист ФНРЈ бр. 28/60) Закон којим је поменут посвећује питању судова части чланове од 91 до 97. Судови части имају деликатан задатак да одлучују о повредама добрих пословних обичаја које изврше чланови коморе. Закон сматра да се као повреде добрих пословних обичаја могу према околностима случаја сматрати нарочито поступци чланова којима се противно пословним обичајима наноси штета друштвеној заједници, другим привредним организацијама или појединцима, којима се изиграва дух и смицао прописа или руши углед земље у иностранству.

За повреде добрих пословних обичаја судови части могу изрећи меру јавне опомене уз објављивање у штампи или на скупштини коморе. Као мера за повреду добрих пословних обичаја могу се статутом коморе предвидети и губитак права избора у органе коморе за одређено време.

Ако привредна организација и после изречене мере за повреду добрих пословних обичаја понови повреду, на предлог суда части Општинска скупштина може у тежим случајевима распустити односно сменити органе управљања привредне организације и расписати нове изборе. Иако судови части не могу да изричу тако тешке казне као редовни судови — њихова улога треба да се огледа у другарској критици, те у осуди асоцијалног понашања. У њиховим осудама се огледају мање репресивне мере, а више превентивне мере. Судови части не делују толико новчаним казнама (ма да и тога има) колико путем укора, опомена, те обнародовањем пресуда (на трошак осуђеног) у стручној и дневној штампи, радију и телевизији. Ако судови части у том правцу нађу на потпору јавности и привредних круговј, они ће несумњиво одиграти значајну улогу у јачању уговорне дисциплине и у снажењу социјалистичког морала.

На крају овог чланка, с обзиром на комплексност ове материје морамо нагласити да је веома далеко од нас и помисао да дамо неке коначне предлоге за решење ове важне и компликоване материје. Овај чланак је написан искључиво стога да покрене заинтересоване, а то су не само меродавни кругови него и сваки члан нашег друштва, да размисли и да поради на томе

да би негативне појаве које су поменуће у овом чланку исчезнуле или бар да се дешавају што је могуће ређе.

Верујемо да поред интервенције државних органа, судови части као друштвени органи путем превенције могу у том погледу да учине много. Објављивање пресуде путем штампе нека врста „истицања на стуб срама“ може често да буде веома ефикасно средство. Нелагодност да ће се доспети на стране штампе, да ће се постати тема разговора и шире и уже јавности, може да послужи као веома лоша реклама. У данашње време када је конкуренција међу предузећима прилично оштра не може бити равнодушно за било ког привредника какав ће углед уживати у пословним круговима и уопште пред јавношћу. Стога мислимо да судови части, чији се глас до сада није често чуо, могу са своје стране — уз свестрану подршку свих заинтересованих — да у многоме допринесу да се пословни морал и добри пословни обичаји унапреде и ојачају.

Др. Карло Ковач

Др СТЕВАН ЛАЛОШЕВИЋ

Др Стеван Лалошевић пензионисани адвокат из Сомбора преминуо је 9. IV 1971. године у Сомбору.

Др Стеван Лалошевић је рођен 20. VII 1890. године у Белој Цркви. После завршене средње школе ступа у Војну академију „Лудовицеум“, коју завршава 1910. године. По распаду Аустро-угарске монархије враћа се у Сомбор, завичајно место Лалошевића. Завршио је Правни факултет у Суботици, а докторат права у Печују. Од 1932. године па до пензионисања 30. I 1960. води адвокатску канцеларију у Сомбору.

Др Стеван Лалошевић је син познатог војвођанског правника др Јована Лалошевића, потоњег председника Касационог суда одеље Б у Новом Саду. Стекавши широко образовање успешно га је користио у својој адвокатској пракси. Претежно се бавио грађанско правном праксом. Видно је учествовао у друштвеном животу Сомбора између два рата. Са великим интересовањем, све до смрти, пратио је рад Адвокатске коморе у Новом Саду, чији је био узоран члан.

Слава му

ЛАЗАР ШИКОПАРИЈА

После краће, али тешке, болести преминуо је 29. IV 1971. године у Новом Саду Лазар Шикопарија, адвокат у Жабљу.

Лазар Шикопарија рођен је 1. XII 1907 у Вилову, познатој шајкашкој породици Шикопарија. Завршио је гимназију у Новом Саду, а Правни факултет у Суботици 1933. године. По завршеним студијама улази у судску струку. Положио је судско-адвокатски испит 8. X 1937. године у Београду.

До 1950. године када отвара адвокатску канцеларију у Жабљу коју је водио све до смрти, Лазар Шикопарија је био у судству и управи.

Лазар Шикопарија је имао изванредну радну енергију, добар практичан правник и познавалац прилика и живота у шајкашкој средини, читав се посветио адвокатском позиву, па ће средина у којој је делао осетити знатну празнину смрћу Лазе Шикопарије.

Слава му

ФРАЊО КУЈУЊИЋ

Адвокатска комора САПВ изгубила је дана 21. априла 1971. године свога дугогодишњег члана — Фрању Кујунџића адвоката из Суботице.

Пок. Фрањо Кујунџић рођен је у Суботици 21. фебруара 1919. године. Дипломирао је на Загребачком Свеучилишту 10. јуна 1948. године. Након дипломирања био је адвокатски приправник у Суботици, а адвокатски испит је положио 4. фебруара 1954. год. Од тога доба, па све до смрти, био је адвокат у Суботици.

Био је човек изузетне културе и широке наобразбе. Као човек истицао се својим високим моралним и карактерним особинама.

У струци уживао је углед бриљантног и савесног адвоката.

Слава му

ИЗ СУДСКЕ ПРАКСЕ

Самом национализацијом зграде обухваћен је и део парцеле (земљишта) на коме лежи магазин, као и она површина од те парцеле која је потребна за његову редовну употребу. (ВСВ бр. Гж. 217/971).

I. ст. суд је својом пресудом делимично усвојио тужбени захтев па је утврдио да се некретнине налазе у половини идеалног сувласничког дела између тужитеља и туженог, одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се утврди да купопродајни уговор од 28. III. марта 1969. између туженог I. реда и туженог II. реда да је правно неваљан. Одбијен је тужбени захтев да је парцела постала друштвена својина. Против ове пресуде уложена је жалба обеју странака. Жалбе су основане, I. ст. пресуда укинута а из разлога:

Прихвата се као правилано становиште I. ст. суда према коме спорна парцела по основу одржаја није могла постати друштвена својина. Међутим, ВСВ не прихвата правно схватање I. ст. суда и одлуку о праву сувласништва на спорне парцеле на једнаке дело. По схватању ВСВ самом национализацијом зграде магазина обухваћен је о део парцеле (земљишта) на коме тај магазин лежи, као и она површина од те парцеле која је потребна за његову редовну употребу. Већа површина спорне парцеле од овога, није национализована па према том правном основу није прешла у друштвену својину. Међутим, колика ће бити подела површина за коришћење, фактично је питање, које ће суд расправити и утврдити у настављеном поступку. Само на тој површини припало би тужиоцу право коришћења. Зато би требало да I. ст. суд позове тужиоца, да усагласи свој тужбени захтев у смислу правног схватања ВСВ.

Како од горњег питања зависи основаност осталих тужиоцевих захтева, постављених у овом спору, то се ВСВ није упуштао у испитивање основаности жалбених разлога којима се побија I. ст. пресуда у вези одлука по тим захтевима.

летно дете које је душевно болесно тако да није способно да расуђује, а налази се код њих на старању и издржавању (ВСВ бр. Гж. 364/971).

I. ст. суд је делимично уважио тужбени захтев па је тужиоцу досудио 8. 422. нд. са 5% камате. Против пресуде уложио је тужени жалбу која је основана јер је по питању туженикове одговорности за накнаду штете чињенично стање погрешно и непотпуно утврђено, па је жалба усвојена, I. ст. пресуда укинута а из разлога:

По становишту ВСВ родитељи одговарају за штету коју нанесе друге њихово пунолетно дете које је душевно болесно или слабоумно, тако да није способно да расуђује, а налази код њих на старању и издржавању. За ту одговорност није од значаја што против детета није продужено родитељско право и што није стављено под старатељство. Ово је оправдано јер је такво дете изједначено са децом доба до 7 година, па кад се оно налази под фактичном влашћу родитеља они треба и да одговарају за штету коју другоме нанесе. Уколико је пак дете услед душевне болести или слабоумности у смањеном степену способно да расуђује родитељи одговарају уколико су запустили потребан надзор.

Полазећи од таквог становишта I. ст. суд није са сигурношћу утврдио бигну чињеницу, да ли је син туженог услед душевног оболења или заосталог душевног развоја неспособан за расуђивање или смањено способан и да ли је тужени запустео потребан надзор над кретањем и поступцима свог сина. Таква закључак још не произлази из чињенице о његовом понашању, да је епилептичар и како је категорисан у дому за ментално заосталу децу. За правилано одаучивање потребно је путем вештака утврдити чињеницу о душевном стању што I. ст. суд није учинио.

Плодоуживање пољопривредне некретнине припадају ономе ко је некретнине обрађивао јер су они плодови његовог рада. (ВСВ. бр. Гзз. 12/971).

Родитељи одговарају за штету коју нанесе другоме њихово пуно-

Против правоћне пресуде је захтев за заштиту законитости јавни тужилац САНВ. Захтев је као неоснован одбијен а из разлога:

Тужилац је власник 2 јутра оранице на којем је његов пок. отац имао право плодоуживања. Плодоуживаоц је умро 18. јула 1966. па је његова удова скинула са 2 јутра земље засађене лубенице и диње. Плодови су се на дан смрти налазили на земљи и нису били одвојени од земље.

Погрешно је становиште изражено у захтеву за заштиту законитости, да тужена није имала право да скине плодове са земље након смрти плодоуживаоца јер да је плодоуживање лична службеност која престаје смрћу овлашћеног уживаоца. Када се ради о плодоуживању пољопривредне некретнине и о раду, у том случају плодови пољопривредне некретнине припадају ономе ко је некретнине обрађивао јер су они плодови његовог рада. Истина, плодоуживање је лична службеност, она је престала смрћу плодоуживаоца, али плодовима туђег рада власник не може да се користи, већ му припада само рента. Пошто су земљу обрађивали пок, плодоуживаоц и његова жена-тужена, то на плодове њиховог рада власник нема права.

Изјава о повлачењу приговора се не може опозвати јер је повлачењем приговора платни налог постао правоснажан по закону (Решење Врховног привр. суда Сл. број: 2816/70—3)

У току поступка по приговорима против издатог платног налога тужени је изјавио да повлачи своје приговоре, па је суд утврдио да је платни налог постао правоснажан.

Ово решење је тужени побијао жалбом наводећи да је изјаву о повлачењу приговора дао у заблуди.

Другостепени суд је жалбу одбио.

Из образложења:

„Тужени тврди да је изјаву о повлачењу приговора дао у заблуди. Међутим, тужени се не може позивати на своју заблуду уколико га у заблуду није довела противна странка а то тужени и не тврди. Заступник туженог је био адвокат, дакле квалификовано лице, и он је

морао знати за правне последице својих изјава.

Тужени у жалби опозива своју изјаву у смислу чл. 210 став 2. ЗПП. Међутим, ова се одредба у овом случају не може применити. У чл. 210 ЗПП говори се о чињеницама које треба доказивати, као и како ће суд поступити ако странка прво призна чињеницу па је затим оспори. Међутим, овде се не ради о признавању чињеница већ о изјави о повлачењу приговора. Повлачењем приговора платни налог је постао правоснажан моментом повлачења приговора, па се таква изјава не може опозвати.”

Према правним правилима привредног права за штету нанету трећем лицу услед изградње грађевинских објеката одговарају инвеститор и извођач солидарно (Пресуда Врх. привр. суда Сл. број: 224/70-3).

Тужени је као извођач а за рачун инвеститора изводио радове на реконструкцији пута па је том приликом оштетио водоводну инсталацију тужиоца.

Тужбеним захтевом тужилац је тражио да му тужени накнади насталу штету, а тужени се бранио да за исту није одговоран тужиоцу него инвеститор за чији је рачун радове изводио, тј. истакао је приговор недостатка пасивне легитимације.

Првостепени суд је овај приговор одбио и тужбени захтев у целости уважио.

Ову је пресуду поводом жалбе туженог потврдио другостепени суд.

Из образложења:

„Врховни привредни суд полазећи од несспорне чињенице да је тужени приликом извођења предметних радова оштетио водоводну инсталацију, прихвата становиште првостепеног суда да између штетне радње туженог и настанка штете постоји узрочна веза, те да је тужилац правилно усмерио своју тужбу само према туженом, обзиром да према правним правилима привредног права за штету нанету трећем лицу услед изградње грађевинских објеката одговарају инвеститор и извођач солидарно. Стога тужилац може такву штету тражити и одвојено од извођача односно инвестито-

ра, па је правилан закључак првостепеног суда да је тужени у овом спору пасивно легитимисан.

Овај суд сматра да се тужени не може ослободити одговорности за причињену штету што му тужилац није обезбедио на његово тражење потребну документацију о положају водоводних инсталација. Када је тужени приступио извођењу радова на тубем терену без потребних података о положају инсталација, био је дужан да те радове изводи са појачаном пажњом и да код тужиоца инсистира да му тачно означи положаје свих инсталација, те да као добар привредник предузме све потребне мере како би имовину трећих лица у конкретном случају тужиоца сачувао од оштећења. Како тужени то није учинио то је првостепени суд правилано нашао да постоји у начелу његова одговорност за штету коју је тужилац на изложени начин претрпео."

Међутим, првостепени суд је погрешно када је нашао да је у конкретном случају за штету искључиво одговоран само тужени. Наиме, тужилац је био упознат са радовима које је требало да изведе тужени на терену где он има своја постројења. Пошто су у питању били огромни радови код којих је очигледно постојала могућност да се постројења тужиоца оштете, то тужилац није могао да остане пасиван, већ је био дужан да упозна туженог о тачном положају водоводних инсталација како би са његова имовина сачувала од оштећења. Није могао, наиме од туженог очекивати да ће овај више да води рачуна о његовим постројењима него што је то сам чинио, како је пак неспорно да тужилац није пружио туженом наведене податке, то је и он сам својим пасивним држањем допринео проузроковању настале штете. Према томе, а како је првостепени суд усвајајући налаз и мишљење вештака од 19. VI 1970. године који странке нису довеле у питање својим приговорима, правилно утврдио да предметна штета износи 31.846,18 дин. то је овај суд обзиром на напред изнети став применом чл. 212 ЗПП нашао да оба странке ту штету треба да снесу подједнако."

Окружни привредни суд који води поступак стечаја није надлежан и за спорове настале пре покретања стечајног поступка (Решење Врховног привредног суда Сл. број 2815/70-3).

У току покренутог спора над тужилачким предузећем је отворен поступак стечаја, па је првостепени суд одредио прекид парничног поступка и предмет уступио надлежном Окружном привредном суду који води поступак стечаја позивом на одредбу чл. 464 став 2 Закона о парничном поступку.

Међутим, поводом жалбе тужиоца другостепени суд је ово решење укинуо и утврдио да је за поступак и даље надлежан ранији парнични суд.

Из образложења:

„Према чл. 464. став 2 ЗПП Окружни привредни суд који спроводи поступак стечаја надлежан је да суди све спорове који настају поводом спровођења тог поступка, без обзира на вредност спора и својство странака у спору. Према томе, Окружни привредни суд који води поступак стечаја надлежан је за спорове који настају поводом спровођења стечајног поступка. Међутим, у конкретном случају не ради се о спору насталом поводом спровођења стечајног поступка јер је спор покренут пре него што је отворен стечајни поступак. Поменута законска одредба не предвиђа концентрацију предмета, односно не предвиђа да се сви спорови започети пре отварања стечајног поступка имају концентрисати код Окружног привредног суда који спроводи стечајни поступак."

Продавац је дужан да плати камате на примљени аванс од раскида уговора до враћања аванса па и у случају уговорне казне ако је тако уговорено (Решење Врховног привредног суда Сл. број 2145/70-3).

Тужилац је истакао захтев да му тужени плати одређени износ на име камата обрачунатих на примљени аванс који тужени није вратио тужиоцу после раскида уговора о испоруци робе по ком је аванс дат.

Тужени се бранио да је међу странкама било уговорено плаћање

уговорне казне за случај неизвршења уговора па да је ову казну тужени исплатио тужиоцу на основу посебних парница II бр. 1084/68 и II бр. 177/70, те да тужилац нема права на утужени износ јер исти претставља накнаду штете коју је исплатом уговорне казне измирио.

Првостепени суд је захтев тужбе удовољно, а поводом жалбе туженог другостепени суд је ову пресуду укинуо и предмет вратио на поновно суђење.

Из образложења:

„По становишту овог суда, уколико је тужиоц у горе означеним парницама тражио разлику у цени између оне цене по којој је кукуруз купио од туженог и цене по којој је кукуруз платио на другој страни, и та му је разлика и досуђена, онда је тужилац доведен у ситуацију као да је купопродајни уговор у потпуности извршен и он тада нема право посебно на накнаду зависних трошкова, у овом случају на камате. Оствареном разликом у цени подразумева се, наиме, да је уговор верна странка — купац у овом случају — покрио и зависне трошкове, уколико их је евентуално имао. Међутим, ако тужени није вратио тужиоцу аванс одмах када је уговор раскинут, тужилац би имао право на те камате, јер се има сматрати да је спорна средства неосновано држао од дана раскида уговора до дана повраћаја тих средстава.

Међутим, ако је тужилац у ранијим парницама остварио уговорну казну, спорну би ствар требало решити применом Општих узанси за промет робом бр. 257, пошто захтев тужиоца да му тужени плати спорне камате представља у ствари захтев тужиоца за накнаду штете, јер се на аванс не плаћају камате, сем ако то није посебно уговорено.”

Обрачун материјалних трошкова трговачким путницима који су у радном односу може се вршити само на основу прописане документације а не паушално од остварене зараде (Пресуда Врховног привредног суда Урж бр. 73/1970-3).

Првостепени суд је одбио тужбени захтев да се укине решење Службе државног књиговодства којим је тужиоцу наложено да накна-

дно уплати на име разних доприноса из радног односа износ од 49.148,59 дин. јер је трговачким путницима који су у радном односу са тужиоцем од остварене зараде паушално обрачунавао одређени постотак на име материјалних трошкова (на име дневница и путних трошкова) а без обрачуна и документације. На део зараде који је тужилац третирао као материјалне трошкове, тужилац није обрачунавао нити уплаћивао доприносе иако ефективни трошкови (дневнице и путни трошкови) нису документовани прописаном документацијом путним рачунима и обрачуном путних налога.

Поводом жалбе тужиоца пресуду је потврдио другостепени суд.

Из образложења:

„Међу странкама је спорно питање, да ли је тужилац могао исплаћивати дневнице и путне трошкове трговачких путника који су са тужиоцем засновали редован радни однос, у паушалном износу без прописане документације. У тужиоцем Правилнику о расподели личног доходака у глав X издаци за службуна путовања, рад на терену и одвојеност од породице, регулисано је питање обрачуна и наплате материјалних трошкова, дневница и путних трошкова. Према овом Правилнику сваки радник запослен код тужиоца дужан је да поднесе обрачун путних трошкова да би те трошкове могао да оправда. Уговором који је тужилац закључио са трговачким путницима, а на основу одлуке радничког савета, обрачунава се зарада путника у процентима од укупно оствареног промета и то: за личне доходеке исплаћује се 17,80% од зараде, на дневнице 35% а на накнаду за путне трошкове 47,20%. Правилником као нормативним актом прописано је подношење обрачуна путних трошкова, а противно је закону да је одлуком Радничког савета измени цитирани Правилник — општи акт радне организације, нити је дозвољено доносити и примењивати одлуке које су у супротности са законитим прописима који регулишу одређену материју. Наиме, у тач. 5 став 1 под 1) и став 2 Наредбе о материјалним и осталим трошковима пословања привредних организација прописано је између осталог да се примање радника на име материјалних

трошкова имају документовати тако да претстављају стварну накнаду учињених трошкова у вршењу послова у име и за рачун тужиоца. Као меродаван књиговодствени документ за извршено службено путовање према важећим прописима је путни налог и орбачуни којим се доказује извршено службено путовање као и остала подобна документација. Стога је правилно првостепени суд заузео становиште да је нужно код обрачуна материјалних трошкова поступати у смислу Наредбе о материјалним и осталим

трошковима („Службени л. ФНРЈ“ бр. 19/61, 46/62, 26/63, СФРЈ бр. 40/63, 3/64, 31/64 и 57/65) као и Одлуке о новчаним примањима која претстављају накнаду стварних трошкова („Службени лист СФРЈ“ бр. 51/64). Тужилац је несумњиво поступио супротно овим, одредбама цитираних прописа којим је предвиђено обрачунавање материјалних трошкова и осталих трошкова на основу ваљане документације као и противно својим нормативним актима који су у сагласности са цитираним прописима.”

УПИС У ИМЕНИК АДВОКАТА АК У САПВ

Пошто су се оба органа који одлучују о упису у именик адвоката Управни одбор и Савет, сагласили да постоје сви услови за упис у именик адвоката, то су на основу чл. 93 тач. 4. чл. 87 тач. 3 чл. 13 тач. 1, 2, 3, 6 и 7 ЗОА, чл. 13 ст. 2 Закона о правосудном испиту те чл. 7 и 9 Статута АК у САПВ, уписује се у именик адвоката са даном 14. V 1971. године, решењем број:

123/71 УРОШ ДРАГИН — КОВИН

127/71 ИВАН МАТИЈЕВИЋ — НОВИ САД

140/71 АНБЕЛКО МЛАДЕНОВИЋ — БАЧКО ПЕТРОВО СЕЛО

159/71 РАДОВАН ПУЈИЋ — СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ

161/71 Др ГУСТАВ КЕРПЕЛ — ВРШАЦ

164/71 ВОЈИСЛАВ СПЕРЊАК — НОВИ САД

ИЗ СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА У САПВ

На седници Управног одбора Адвокатске коморе у САПВ која је одржана 14. маја 1971. год. у Сомбору донесена су следећа решења:

1. Узет је на знање извештај председника, секретара и благајника о раду Коморе.

2. Узет је на знање извештај Милорада Ботића, председника Одбора за прославу Коморе.

3. Одређени су делегати за скупштине Адвокатских комора.

4. Извршен је упис у Именик адвоката, па се решења достављају Савету на надлежност.

5. Решењем бр. 169/71 уписује се у именик адв. припр. са даном 14. мај 1971. Букуревић Бранислав код адвоката др Кениг Јулија.

6. Решењем бр. 167/71 брише се из именика адв. припр. са даном 7. април 1971. услед заснивања радног односа Мићић Душан из Ст. Пазове.

7. Решењем бр. 170/971. брише се из именика адв. припр. са даном 16. мај 1971. због заснивања радног односа Хорват Едит из Н. Сада.

8. Решењем бр. 176/971. а на основу извештаја председника Дисциплинског суда да је пресуда о губитку права на вршење адвокатуре у трајању од 1 године и 8 месеци Вученић Светислава адвоката из Зрењанина постала правоснажна, брише се из именика адвоката Вученић Светислав с тим да му казна истиче 27. маја 1971. пошто је био суспендован 27. септембра 1969. а суспензија му је урачуната у извршење казне.

9. Решењем бр. 148/71 евидентира се уговор о пружању правне помоћи Леоноре Булић, адвоката из Новог Сада са предузећем „Теразије“ из Новог Сада од 9. априла 1971.

10. Решењем бр. 145/971 евидентира се уговор о пружању правне помоћи између Гвозденац Драгољуба, адвоката из Новог Сада и посл. удр. „Пољопривредник“ из Новог Сада, од 1. марта 1971. год.

11. Решењем бр. 151/71 брише се из именика адвоката Кујунџић Фрања адвокат из Суботице услед смрти са даном 21. април 1971. а за преузиматеља је одређен Рудић Иван, адвокат у Суботици.

12. Решењем бр. 153/71 брише се из именика адвоката Шикопарија Лазар из Жабља услед смрти са даном 29. IV. 1971. а за преузиматеља је одређен Марковић Емил, адвокат у Чуругу.

13. Решењем бр. 135/71 брише се из именика адв. припр. Седер Стефан из Срем. Карловаца са даном 5. април 1971.

14. Решењем 152/971 узима се на знање да је Павлов Димитрије адв. припр. 1. маја 1971. промену адвокатско—припр. вежбу од др Кениг Јулија код Павлов Славка, адвоката у Темерину.

15. Решавано је о текућим предметима.

Управни одбор Адвокатске Коморе

УМОЉАВАМО СВЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ „ГЛАСНИКА“ КОЈИ ЈОШ НИСУ УПЛАТИЛИ ПРЕТПЛАТУ ЗА 1970. ГОДИНУ, ДА ТО УЧИНЕ ОДМАХ УПЛАТОМ 40. Н. Д. НА ТЕКУЋИ РАЧУН АДВОКАТСКА КОМОРА У САПВ бр. 657-8-419, КОД СДК. НОВИ САД. НА ИСТИ ТЕКУЋИ РАЧУН ТРЕБА УПЛАТИТИ ЈОШ РАНИЈЕ НАСТАЛЕ ДУГОВЕ НА ПРЕТПЛАТИ.

АДВОКАТСКА КОМОРА У САПВ НАЛАЗИ СЕ У НОВОМ САДУ, УЛИЦА ЗМАЈ ЈОВИНА бр. 20/1.

ПОЗИВАЈУ СЕ СВИ АДВОКАТИ ДУЖНИЦИ ЗА ЧЛАНАРИНУ ИЛИ ДРУГИМ ДУГОВИМА ДА ИЗМИРЕ СВОЈЕ ОБАВЕЗЕ УПЛАТОМ ДУГА НА ТЕКУЋИ РАЧУН 657-8-419 КОД СДК, НОВИ САД.

Уређивачки савет:

Воргић др Никола, декан Правног факултета у Новом Саду, Петрић др Бранко, судија Врховног суда Војводине, Курбатвински Јерко, судија Вишег привредног суда у Новом Саду, Бакић Милош, секретар Покрајинског извршног већа у Новом Саду, Керпел др Густав, адвокат из Вршца, Михајловић др Стојан, адвокат у Зрењанину, Дулић Ружа, адвокат у Суботици, Коша Иштван, адв. прпр. Нови Сад и Ботић Милорад, главни и одговорни уредник.

Уређивачки одбор:

Милорад Ботић, гл. и одговорни уредник, Хаџи Коста, уредник, Мишић Славко, Новаковић Оливер и Корхеџ Золтан, чланови Одбора.

Гласник издаје и власник је: Адвокатска комора у С. А. П. В. 21000 Нови Сад, Змај Јовина 20. Годишња претплата 40 нд., за иностранство двоструки износ. Цена једног броја 5 нд. Тек. рн. 657-8-419. Штампана штампарија „БУДУЋНОСТ“, Нови Сад, Шумадијска бр. 12.



